

ХЕРСОН

ПРОФІЛЬ ГРОМАДИ

Підготовлено

Експертним комітетом з економічного розвитку міста Херсон

за сприяння

Проекту «Економічний розвиток міст»

за підтримки

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ПЕРША ВЕРСІЯ

2008

ЗМІСТ

Перелік рисунків	1
Перелік таблиць	2
1. ВСТУП	3
1.1. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСТА	3
1.2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІЇ ХЕРСОНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ	4
1.3. КОРОТКИЙ ІСТОРИЧНИЙ НАРИС ПРО МІСТО	5
1.3. КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ХЕРСОНСЬКУ ОБЛАСТЬ	6
II. НАСЕЛЕННЯ	10
2.1. ЗАГАЛЬНА ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСТА	10
2.2. ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ НАСЕЛЕННЯ	13
III. ЖИТЛО	14
3.1. РОЗВИТОК ЖИТЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	14
3.2. ВВЕДЕННЯ НОВОГО ЖИТЛА	14
IV. ЗАЙНЯТІСТЬ І ДОХОДИ	16
4.1. ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ	16
4.2. ЗАРОБІТНА ПЛАТА ТА ДОХОДИ НАСЕЛЕННЯ	17
4.3. БЕЗРОБІТТЯ	18
V. ЕКОНОМІКА	21
5.1. СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	21
5.2. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА І ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	27
5.3. НАЙБІЛЬШІ РОБОТОДАВЦІ	29
5.4. ЕКОНОМІКА МІСТА	30
VI. ДОВКІЛЛЯ	33
6.1. АТМОСФЕРА	33
6.2. УТИЛІЗАЦІЯ ВІДХОДІВ	33
6.3. ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА	34
VII. ІНФРАСТРУКТУРА	35
7.1. КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО	35
7.2. ТРАНСПОРТ ТА ЗВ'ЯЗОК	36
VIII. ЗАКЛАДИ СУСПІЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ	39
IX. ТУРИЗМ	41
X. ЦІЛІ РОЗВИТКУ МІСТА	43

Перелік рисунків

Рис.1 Чисельність мешканців у місті.....	10
Рис.2 Демографічна статистика природного руху.....	11
Рис.3 Демографічна статистика міграції.....	11
Рис.4 Вікова структура населення.....	12
Рис.5. Розподіл населення за віком.....	12
Рис.6. Склад населення за працездатністю, 2007.....	13
Рис.7. Структура освіти населення міста.....	13
Рис.8. Структура населення працездатного віку за рівнем освіти.....	13
Рис.9. Кількість найманих працівників.....	16
Рис.10. Зайнятість за галузями, 2007.....	17
Рис.11. Середня заробітна плата, грн.....	18
Рис.12. Зареєстровані безробітні за рівнем освіти, 2007, %.....	19
Рис.13. Вікова структура зареєстрованих безробітних.....	20
Рис.14. Суб'єкти господарчої діяльності.....	21
Рис.15. Структура виробництва продукції та послуг за видами діяльності, %.....	23
Рис.16. Тенденції зміни обсягу продукції за видами діяльності, тис. грн.....	24
Рис.17. Питома вага галузей у обсязі промислового виробництва, 2007, %.....	24
Рис.18. Кількість малих підприємств та кількість працівників.....	25
Рис.19. Кількість підприємців фізичних осіб та кількість найманих працівників.....	26
Рис.20. Динаміка обсягів експорту і імпорту, млн. дол. США.....	28
Рис.21. Доходи міського бюджету, тис. грн.....	30
Рис.22. Структура доходів міського бюджету, тис. грн, 2007.....	31
Рис.23. Структура вантажних перевезень за видами транспорту, 2007.....	36
Рис.24. Розподіл учнів і студентів за видами закладів освіти, %.....	39

Перелік таблиць

Таблиця 1. Порівняльна характеристика: Україна, область, місто	3
Таблиця 2. Чисельність мешканців у місті та районі	10
Таблиця 3. Демографічна статистика (Херсонська міськрада).....	10
Таблиця 4. Розподіл населення за віком (Херсонська міськрада).....	11
Таблиця 5. Розвиток житлового забезпечення	14
Таблиця 6. Введення нового житла	15
Таблиця 7. Кількість найманих працівників за видами діяльності	16
Таблиця 8. Середня заробітна плата (грн.)	17
Таблиця 9. Заробітна плата за видами діяльності	18
Таблиця 10. Кількість безробітних на одну вакансію	19
Таблиця 11. Зареєстровані безробітні за рівнем освіти.....	19
Таблиця 12. Зареєстровані безробітні за тривалістю безробіття.....	19
Таблиця 13. Вікова структура зареєстрованих безробітних	20
Таблиця 14. Зареєстровані СПД - юридичні особи.....	21
Таблиця 15. Підприємства в місті за чисельністю працівників.....	21
Таблиця 16. Зареєстровані суб'єкти господарської діяльності за видами діяльності	22
Таблиця 17. Обсяг продукції та послуг за видами діяльності (тис. грн.)	23
Таблиця 18. Структура прямих іноземних інвестицій за країнами походження.....	27
Таблиця 19. Товарна структура експорту	28
Таблиця 20. Географічна структура експорту	28
Таблиця 21. Основні роботодавці, 2007 рік.....	29
Таблиця 22. Доходи міського бюджету	30
Таблиця 23. Ділянки міста, передбачені під забудову	31
Таблиця 24. Забруднення повітря, стаціонарні джерела	33
Таблиця 25. Обсяг вироблених відходів та вартість утилізації, 2006	34
Таблиця 26. Енергоспоживання	35
Таблиця 27. Громадський транспорт.....	37
Таблиця 28. Випускники навчальних закладів.....	39
Таблиця 29. Місткість лікарень, 2007	40
Таблиця 30. Кількість гостей міста	41
Таблиця 31. Можливості розміщення гостей у готелях, пансіонатах, турбазах	41
Таблиця 32. Місткість споруд культурно-спортивного призначення.....	42

1. ВСТУП

1.1. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСТА

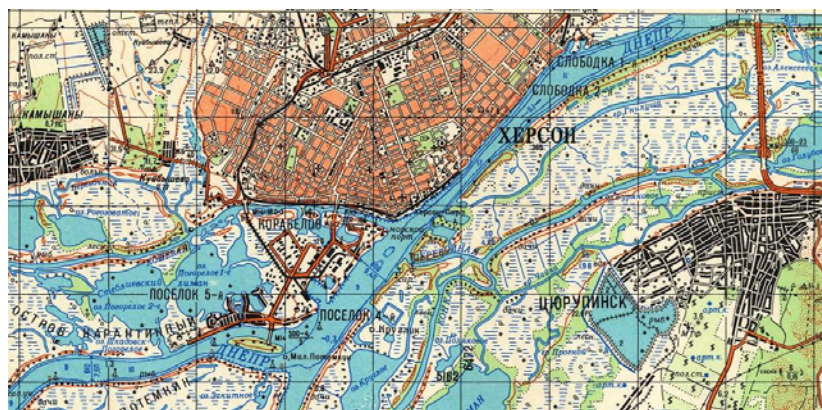
СТАТУС: МІСТО ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ

ЗАГАЛЬНА ПЛОЩА МІСТА, кв. км: 65

КІЛЬКІСТЬ ЖИТЕЛІВ МІСТА, тис. чол.: 308,9

ГУСТОТА НАСЕЛЕННЯ (чол. на 1 кв. км): 4752

РІК ЗАСНУВАННЯ МІСТА: 1778

Місто Херсон – адміністративний, індустріальний і культурний центр Херсонської області, розташований на Півдні України, на правому березі Дніпра в 26 км від Дніпровського лиману та в 90 км від Чорного моря. Херсон разом з Одесою, Придунав'ям, Кримом та Новоросійськом утворює єдиний Євразійсько-Понтійський вузол спільного підприємства.

підприємства.

Місто знаходиться на перехресті автодоріг Ростов – Одеса - Сімферополь. Відстань від м. Херсон до м. Києва складає 603 км. Відстань до найближчих обласних центрів України автомобільними шляхами складає: до Миколаєва – 70 км., до Сімферополя – 260 км. Через Херсон проходять магістральні дороги державного значення М-14 Одеса-Мелітополь-Новоазовськ і М-24 Херсон-Красноперекопськ-Сімферополь (за європейською кваліфікацією Е-58 і Е-97). Напрямок доріг співпадає з майбутньою трасою міжнародного транспортного коридору Рені-Ізмаїл-Одеса-Миколаїв-Херсон-Мелітополь-Бердянськ-Маріуполь-Новоазовськ.

Транспортний зв'язок Херсона з іншими регіонами також здійснюється Херсонською дільницею Одеської залізниці.

У місті діє міжнародний аеропорт, який може приймати сучасні літаки, та має сполучення з містами Москва, Стамбул, Київ.

Основним транзитним водотоком є річка Дніпро, де розташовано Херсонський морський торговельний порт, флот якого здійснює перевезення з країн Середземного моря; та Херсонський річковий порт.

Сучасний Херсон – це місто з розвиненою промисловістю, розгалуженою транспортною та соціальною інфраструктурою. Місто поділяється на три райони: Суворовський, Дніпровський і Комсомольський.

Промисловий комплекс міста включає в себе 96 провідних підприємств, які здійснюють діяльність у 12 галузях.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика: Україна, область, місто

<i>Адміністративні одиниці</i>	<i>Площа (тис.км²)</i>	<i>Площа у % до загальної площі країни</i>	<i>Населення тис. осіб</i>	<i>Населення у % до загального населення</i>	<i>Густина населення</i>
Місто Херсон	0,065	0,01	308,9	0,66	4752
Територія Херсонської міської ради	0,422	0,7	347	0,74	820
Херсонська область	28,461	4,7	1117,1	2,4	39
Україна	603,5	100,0	46646,0	100,0	77

Обслуговування автомобілів, яких у місті налічується більше 68,6 тисяч, здійснюють 13 СТО та 27 АЗС.

Телефонна мережа міста складається з 28 міських АТС, що обслуговують 106 тис. телефонних апаратів, Послуги Інтернету надають більше 10 провайдерів, мережа користувачів налічує 14 тис. абонентів.

Місто має розгалужену мережу закладів освіти, культури, спорту, охорони здоров'я. У 28 вищих навчальних закладах за 50 спеціальностями здобувають освіту більше 40 тисяч студентів; у 12 професійно-технічних училищах - більше 4 тисяч учнів.

Херсон – місто із славетною історією, де розташовані 18 пам'яток культури і архітектури загальнодержавного значення. У місті побудовані пам'ятники Г.О.Потьомкіну, О.В.Суворову, Ф.Ф.Ушакову, Джону Говарду, Т.Г.Шевченкові.

Природно-заповідний фонд Херсона представлений заповідними об'єктами місцевого значення, серед яких пам'ятки природи, зокрема, ботанічний сад Херсонського державного університету.

Херсон – активний член Міжнародного Чорноморського Клубу, який був створений у 1992 році з метою зміцнення і розвитку співпраці між містами країн Чорноморського басейну. Серед 24 міст різних країн світу Україну представляють тільки 9 міст, поміж них чільне місце займає Херсон. МЧК - недержавна громадська організація, має статуси спостерігача при організації Чорноморського Економічного Співробітництва та консультанта при Економічній і Соціальній Раді ООН.

1.2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІЇ ХЕРСОНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ЗАГАЛЬНА ПЛОЩА, кв. км: 422,86

КІЛЬКІСТЬ ЖИТЕЛІВ, тис. чол.: 347

ГУСТОТА НАСЕЛЕННЯ (чол. на 1 кв. км): 820

Територія, що входить до юрисдикції Херсонської міської ради, становить 42286,5 га, у т.ч. земель сільськогосподарського призначення – 19875,8 га. До складу міської територіальної громади входять, крім мешканців м.Херсона, мешканці 4 селищ міського типу (Антонівка, Зеленівка, Комишани, Наддніпрянське), 6 селищ та 3 сіл, які об'єднані у 3 районні у міській раді, 4 селищні та 1 сільську ради.

Основними ґрунтами території Херсонської міської ради є темно-каштанові солонцюваті ґрунти різного ступеня змитості і механічного складу. В подах і заплаві Дніпра поширені лугово-темно-каштанові та болотні ґрунти. Мінерально-сировинна база на території Херсонської міської ради представлена корисними копалинами у вигляді суглинків керамічних і глини, які зосереджені у трьох родовищах, облікованих у державному балансі.

Ширина річкової долини Дніпра – 4-6 км. Правий берег – високий, лівий – пологий, низинний. На підході до міста Дніпро вступає в низинну піщану долину, в заплаві якої розташовані херсонські плавні шириною до 10 км, представлені системою островів, розділених протоками і рукавами. Русло Дніпра дуже розгалужене. Фарватер річки проходить за декількома рукавами. Глибини в межах 5-7 м. Швидкість течії – 0,6-0,7 м/с. Поверхневі води міста представлені акваторіями Дніпра, Кошової та Вірвовчиної.

У відповідності до міжнародної Ромсарської угоди (Іран, 1917 рік) заплавна частина Дніпра (26 тис.га) віднесена до водно-болотних угідь міжнародного значення як середовище існування водоплавних птахів.

Місто Херсон розташоване у континентальній області кліматичної зони помірних широт і характеризується помірно континентальним кліматом з м'якою малосніжною зимою та жарким посушливим літом. Незначна висота території над рівнем океану, відсутність гір, розташування в безпосередній близькості до морів вплинули на формування кліматичних умов. Клімат міста має перехідний характер від степового до приморського.

Тривалість безморозного періоду складає в середньому 170-180, в окремі роки досягає 200 днів. Середня кількість днів із сніговим покривом складає 30-40. Влітку переважає антициклональна погода із значною кількістю ясних сонячних днів. Часто виникають суховії та

пилові бурі. Найтепліший місяць літа – липень. Температура повітря в липні від +23°C. Максимальна температура +40°C.

1.3. КОРОТКИЙ ІСТОРИЧНИЙ НАРИС ПРО МІСТО

Таврійські степові простори були заселені з епохи палеоліту. Багато істориків вважають Північне Причорномор'я прабатьківщиною античного світу, головним центром формування білої раси (аріїв), зокрема, слов'янської раси. У різні історичні періоди тут жили кімерійці, скіфи, сармати, гуни, хазари, та інші.

Саме херсонськими землями Таврії пролягав кордон між володіннями українського козацтва, турків-османів, кримських татар. У XI-XIII століттях на великому торговельному шляху "з варягів у греки" стояло місто Олешня – головний морський порт Київської Русі. На острові Кошовому (нині – Карантинному) були розташовані зимівники запорізьких козаків.

У 1737 році на правому березі Дніпра-Славутича було збудоване російське військово-польове укріплення Александр-Шанц, яке і стало попередником нинішнього Херсона. Після багатьох суперечок, у 1774 році за мирною угодою між Туреччиною і Росією до останньої відійшли землі між Дніпром і Південним Бугом. Це повною мірою відповідало амбіціям Росії щодо контролю північного узбережжя Чорного моря та відкривало нові економічні можливості щодо освоєння новопридбаного імперською Росією великого степового краю.

У 1778 році на місці колишнього фортифікаційного укріплення Александр-Шанц, за наказом імператриці Катерини Великої, почалося будівництво нового міста, якому відводилася найвідповідальніша роль – будівництво кораблів для Чорноморського флоту та захист державних кордонів. Можливо саме на честь колись проквітаючого древньогрецького міста Херсонес, у якому в 988 році хрестився Київський князь Володимир, місто було названо Херсоном. Місту судилося стати не тільки фортецею Північного Причорномор'я, але й колискою народжуваного Чорноморського флоту – першим портом і першою базою його будівництва, економічним і політичним центром краю, що здобув назву Новоросії.

До історії заснування Херсона причетні особи світового значення.

Князь Григорій Олександрович Потьомкін, генерал-губернатор Новоросії, який є засновником нашого міста, у подальшому керував будівництвом таких українських міст, як: Миколаїв, Севастополь, Катеринослав, похований у Катерининському соборі в м.Херсоні.

Будівництво фортеці і міста було покладене на генерал-цехмейстра І.А.Ганнібала, а пізніше цю місію виконував генерал-полковник М.І.Корсаков (похований також на території біля Катерининського собору).

У будівництві кораблів у м.Херсоні брав участь майбутній видатний російський флотоводець, адмірал (а на той час – капітан II рангу) Ф.Ф.Ушаков, який за енергійні заходи щодо боротьби з чумою, яка на той час охопила місто, був нагороджений орденом Святого Володимира IV ступеня.

Укріпленням Херсонської фортеці та підступів до міста керував видатний російський військовий діяч, генералісимус (на той час – генерал) А.В.Суворов.

З моменту заснування міста було визначено його спрямування на будівництво кораблів для Чорноморського флоту. Вересневим днем 1783 року зі стапелів адміралтейської верфі був спушений на воду перший великий корабель "Слава Катерини".

У 1803 році Херсон став центром губернії. У місті розвивалося цивільне суднобудування, виростили підприємства із переробки продукції сільського господарства. На початку ХХ століття десятки мільйонів пудів хліба щорічно вивозилися в Англію, Німеччину, Данію та інші держави. Були побудовані великі промислові підприємства: завод сільськогосподарських машин (1909 рік), кондитерська фабрика (1928 рік), консервний завод ім. 8 Березня (1929 рік), електромашзавод (1932 рік), бавовнопереробний завод (1933 рік), споруджено елеватор (1931 рік), виноробний завод (1924 рік), взуттєву фабрику (1935 рік), обозний завод (у подальшому - карданних валів – 1926 рік), швацьку фабрику "Большевічка" (1927 рік), нафтопереробний завод (1938 рік), завод склотари (1938 рік).

Галузеве формування промислового комплексу міста, беручи загалом, було закінчено в середині минулого століття, коли запрацювали нові виробничі потужності суднобудівного

(1951 рік), комбайнового (1956 рік) та нафтопереробного заводів, а також бавовняного комбінату (1954 рік).

З того часу і дотепер провідними галузями промисловості є суднобудування і машинобудування (сім суднобудівних і судноремонтних, комбайновий, карданних валів, електромашинобудівний заводи), харчова (масло- і молокозаводи, консервний завод, хлібокомбінат, кондитерська фабрика та інші). Розвинуто виробництво будматеріалів, скловиробів, меблева галузь. За останній період часу розвитку набула хімічна і нафтохімічна галузь (виробництво товарів народного споживання із пластмаси, пластикові когонажні вироби та інші).

З моменту набуття Україною незалежності та процесом реструктуризації економіки, що триває, до переліку провідних підприємств міста додалися потужні підприємства, що виростили з малого бізнесу. Серед них: ТОВ "Механічний завод", що займається переробкою відходів кольорових металів, ЗАТ "Сада", що виробляє різні види акумуляторів для транспортних засобів, ТОВ "Автоскладальний завод "Анто-Рус", який веде збирання пасажирський автобусів, Українсько-німецькі підприємства ТОВ "Авіа-Про" та ТОВ "Техтекст", що виробляють легкі літальні апарати та парашути, ПП "Комплектавтор", що займається виробленням дорожніх знаків, ПНВФ "Тахо" - кулі, нові підприємства харчової та переробної галузі, які виробляють молочні десерти, йогурти, майонези, кетчупи та інше: ДП "Гауда" ТОВ "Станіслав і К", приватна ВКФ "Пані Крістіна", ТОВ "Агро-Юг", ДП "Американської компанії "Фрідом фарм Інтернешнл інк".

1.3. КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ХЕРСОНСЬКУ ОБЛАСТЬ

ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР: МІСТО ХЕРСОН

КІЛЬКІСТЬ РАЙОНІВ: 18

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ МІСТ: 9

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ СЕЛИЩ МІСЬКОГО ТИПУ: 30

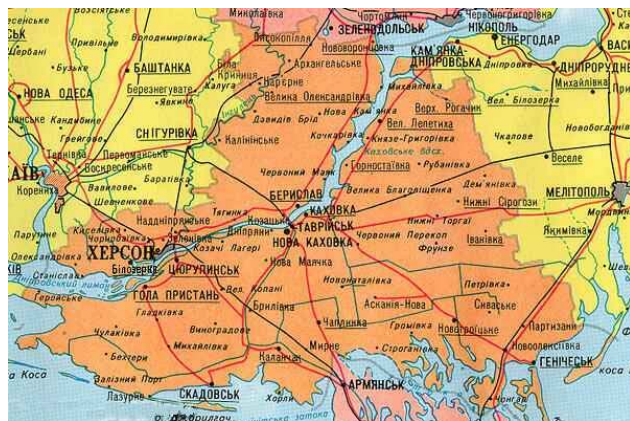
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ СІЛЬСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ: 658

КІЛЬКІСТЬ ЖИТЕЛІВ, ТИС. ЧОЛ.: 1117,1

ЗАГАЛЬНА ПЛОЩА, ТИС. КВ. КМ: 28,5

ГУСТОТА НАСЕЛЕННЯ (ЧОЛ. НА 1 КВ. КМ): 39,5

ДОЛЯ МІСЬКИХ ЖИТЕЛІВ, %: 60,5

Географічне положення та населення.

Херсонська область розташована на півдні України в Причорноморській низині, у степовій зоні, на нижній течії Дніпра. Омивається Чорним і Азовським морями, а також Сивашем та Каховським водосховищем. Площа Херсонської області становить 28,5 тис.км², 4,7% від території України.

Херсонщина межує на сході – із Запорізькою, на північному заході – з Миколаївською, на півночі – з Дніпропетровською областями, на півдні по

Сивашу і Перекопському перешийку – з Автономною Республікою Крим. По території області проходить державний кордон протяжністю 458 км, у тому числі 350 км по Чорному і 108 км по Азовському морях.

На території області протікає 19 річок. Найбільші ріки – Дніпро, довжиною 178 км, та Інгулець, довжиною 180 км.

Природно – кліматичні умови дозволяють вирощувати в області майже всі сільськогосподарські культури, отримуючи високі врожаї.

Клімат – помірно-континентальний, характеризується чітко означеною посушливістю. Середньорічні температури: літня +22,3°C, зимова -2,1°C. Максимальна літня температура

+40°C, зимова -31,5°C. Тривалість безморозного періоду в середньому 179 днів на рік. Середньорічна кількість опадів від 380 до 470 мм. Вегетативний період триває 200 днів.

Ґрунтовий покрив області різноманітний. В північній частині переважають чорноземи південні на лісових породах, на півдні переходять в каштанові ґрунти в комплексі з солонцями і солончаками, в західній частині лівобережжя Дніпра і Дніпровського лиману знаходяться Олешковські піски. Чорноземи південні займають 45% території області, темно-каштанові і каштанові ґрунти – 43%, піщані ґрунти – 2%, подові – 7%, інші – 3%. Природні ресурси багаті і різноманітні.

На території області знаходиться 52 родовища корисних копалин із загальною площею розробки 861 га. Найбільші площі займають розробки по видобутку солі (340,7 га) та піску (333,5 га).

Надра краю багаті на марганцеві руди та нерудні корисні копалини - глини, вапняки, мергель і каоліни, поклади будівельного і кварцового піску. Тут розташована найбільша в Європі Олешківська піщана арена (площа - до 200 тис.га). Сировину використовують як у будівельній, так і скляній промисловості.

На території Голопристанського району розташоване Кардашинське родовище торфу, освоєється газове родовище Стрілкове на Арабатській Стрілці.

У багатьох районах, зокрема Каховському, Каланчацькому, Генічеському, Білозерському, розвідані значні запаси хлоридно - сульфатно-натрієвих мінеральних вод. У Приазов'ї, на Арабатській Стрілці, виявлені унікальні геотермальні води з високим вмістом йоду та броду.

На півночі правобережної частини області виявлені запаси фосфоритів і бокситів, а на заході - поклади золота. Діють Генічеський і Геройський солезаводи.

В області є кілька солоних озер, ропа і грязі яких використовуються у лікувальній практиці. Це, насамперед, озеро Соляне у Голій Пристані з унікальними "живими" грязями, цілющі властивості яких відомі далеко за межами країни.

Чисельність наявного населення області за станом на 01.01.2006 склала 1125,026 тис. осіб (2,4 % населення України). Більше 29,0 % населення області (325,7 тис.чол.) мешкає в м. Херсоні, яке є промисловим центром і відіграє особливо важливу роль у соціально-економічному розвитку області.

Промисловий потенціал.

Херсонщина володіє достатньо могутнім промисловим потенціалом. Його основу становлять суднобудування та судноремонт, машинобудування, у тому числі наукомісткі електротехнічна і приладобудівна галузі, паливно-енергетичні виробництва, також скляна, деревообробна, целюлозно-паперова, легка і харчова промисловості. Вони охоплюють майже 200 підприємств області.

Суднобудування на Херсонщині представлено кількома підприємствами. Найбільшим є ВАТ "Херсонський суднобудівний завод". Його доповнюють у цьому судноремонтні заводи імені Комінтерну, та імені Куйбишева.

В області сформувався і функціонує великий комплекс машинобудування і металообробки. Лідером цієї галузі і електрозварювальної галузі на Україні визнано ВАТ "Каховський завод електрозварювального устаткування".

Відома в світі і зернозбиральна техніка, яку випускає ВАТ "Херсонські комбайни".

ВАТ "Південний електромашинобудівний завод" випускає потужні електродвигуни для хімічної і нафтогазової промисловості. Вони відзначаються високою якістю і надійністю у роботі.

ВАТ "Південний електромашинобудівний завод" єдиний на Україні виробник стартерів, приводів стартерів, генераторів для легкових і вантажних автомобілів, автобусів, тракторів і комбайнів. Його доповнює своїми виробами нових модифікацій ВАТ "Херсонський завод карданних валів".

Добре відомі не тільки на Україні, а й у близькому зарубіжжі заглибні електронасоси ЗАТ "Херсонський електромеханічний завод". Для багатьох країн світу поставляє нестандартне гідротехнічне обладнання для будівництва атомних, теплових і гідроелектростанцій ВАТ "Новокаховський завод «Укргідромех»". Значні можливості для випуску охолоджувачів води,

масла, фільтрів грубого і тонкого очищення масла і палива та інших вузлів двигунів внутрішнього згоряння, компресорів для суднових, стаціонарних і автотранспортних дизельних двигунів має ВАТ "Бериславський машинобудівний завод".

Херсон успішно заявив про себе як постачальник популярних автомобілів російських марок «Жигулі» ВАЗ-2104, ВАЗ-2107, ВАЗ-2109, складання яких налагоджено на ТОВ "Херсонський автоскладальний завод "Анто-Рус".

На спільному приватному українсько-американському підприємстві ТОВ «Механічний завод», створеному на базі колишнього ремонтно-механічного заводу, випускають алюмінієві сплави високої проби.

Значний потенціал Херсонщини становить легка промисловість. Її основу складає ВАТ "Херсонський бавовняний комбінат", ЗАТ «Красень» та ін.

Транспорт та зв'язок

Вигідне розташування Херсонщини дозволяє їй не тільки легко виходити на світовий простір, а й підтримувати тісні зв'язки з ним і всіма регіонами України. Цьому сприяють широкі транспортні можливості.

Область належить до найбільших морських регіонів України. На її території розташовані Херсонський морський торговельний порт у низов'ї Дніпра, Скадовський — на березі Чорного моря, Генічеський — на березі Азовського моря, а у Херсоні, Новій Каховці - річкові порти на Дніпрі.

Херсонський морський торговельний порт - один з найстаріших на півдні України. Щороку воно переробляє до 3 мільйонів тон різних вантажів.

Попит на його послуги зростає. У перспективі — розширення перевантажувальних комплексів, що дасть можливість збільшити обсяги робіт. Також передбачається участь порту в реалізації інвестиційного проекту будівництва глибоководного перевантажувального комплексу в гирлі Дніпро - Бузького лиману. Введення у дію цього комплексу дозволить приймати великотоннажні морські судна, що неможливо робити зараз.

Велика роль відводиться Херсону і в реалізації міжнародного транспортного проекту з створення воднотранспортного коридору Північ - Південь або Даугава - Дніпро. У цьому коридорі значну роль відіграватиме Херсонський морський торговельний порт.

Активно заявляє про себе Скадовський морський торговельний порт. Заснований понад 100 років тому графом Борисом Скадовським, від якого пішла назва міста, в котрому розташований порт, він упевнено набуває статусу міжнародного.

Тут уже діє поромна переправа до турецького міста Зонгулдак. Порт активно веде пошуки нових вантажопотоків для розвитку міжнародних коридорів до країн Близького Сходу і Середньої Азії. Тепер порт щороку переробляє сотні тисяч тонн різних вантажів.

Великі перспективи і у Херсонського річкового порту, що входить до складу акціонерної судноплавної компанії «Укррічфлот». Тут багато зроблено для розширення можливостей переробки вантажів та поліпшення обслуговування пасажирів. Щороку херсонські річковики переробляють понад мільйон тонн вантажів.

Важливу роль у наданні транспортних послуг відіграє Херсонська дирекція залізничних перевезень. У зоні її дії не тільки морські і річкові порти регіону, а й нафтопровід Кременчук - Херсон - Одеса. Херсонські залізничники забезпечують перевезення вантажів і пасажирів Херсонської і Миколаївської областей та частково Автономної Республіки Крим. Щороку залізничним транспортом перевозиться понад 5 мільйонів тонн вантажів і більш як 3 мільйони пасажирів.

Розгорнута мережа автомобільних доріг, створення на них сучасних сервісних центрів дозволяють області утримувати на належному рівні автомобільне сполучення. Територією Херсонщини проходять два міжнародні транспортні коридори, зокрема Євро-Азійський (Одеса - Херсон - Сімферополь) і Чорноморський (Одеса - Мелітополь - Новоазовськ). Далі обидва ведуть до Російської Федерації на Кавказ і в Середню Азію, а з Одеси в Європу і на Близький Схід. Вони допомагають області виходити як на Європейський, так і на Азіатський простір.

Весь наявний транспортний комплекс надає Херсонщині можливості зайняти достойне місце як у вітчизняному, так і у міжнародному розподілі транспортних послуг, повніше задовольняти свої інтереси та інтереси зарубіжних партнерів.

В області розвинуті всі види зв'язку. Регіон має розгалужену телефонну мережу. Активно розвиваються системи мобільного та пейджингового зв'язку, впроваджено цифрові телефонні станції. Глобальна мережа «Інтернет» у режимі «он-лайн» використовується у всіх галузях господарського життя. Є декілька потужних серверів електронної пошти.

Освіта і культура

Сьогодні Херсонщина за багатьма показниками освіти у першій десятці регіонів України. Освітня мережа включає понад 1200 навчальних закладів, у тому числі майже 500 дошкільних закладів, близько 600 загальноосвітніх шкіл, 77 позашкільних закладів, 30 професійно-технічних і 28 вищих навчальних закладів. Уся ця система спрямована на формування високого рівня освіченості сьогоденного населення області.

Для обдарованої молоді створено 10 гімназій, близько 10 ліцеїв, 20 спеціалізованих шкіл. У всіх типах освітніх закладів поглиблено вивчає основи наук кожний восьмий учень.

Потужний пласт духовного життя Херсонщини становить культура. Ґрунтуючись на народних традиціях і звичаях, багатій культурній спадщині, вона стала основним джерелом духовного відродження і становлення національної свідомості громадян області.

Здійснює велику різноманітну роботу у сфері культури майже 5-тисячний загін працівників культури. В їх розпорядженні близько 1000 закладів культури і клубів, бібліотек, дитячих шкіл естетичного виховання. У близько 3 тисячах аматорських колективів об'єднано майже 40 тисяч любителів самодіяльного мистецтва.

Активну роботу з розвитку культури і піднесення духовності ведуть обласні Херсонські Краєзнавчий і Художній ім. О. Шовкуненка музеї.

Матеріальний літопис області засвідчений у майже 6 тисячах пам'яток археології, історії та монументального мистецтва. Привертають увагу гостей Херсонщини такі пам'ятки історії, як Очаківські ворота в обласному центрі і пам'ятник його засновнику Григорію Потьомкіну, пам'ятні знаки на честь 500-річчя першої згадки про козацтво на острові Тягинь та взяття козаками турецької фортеці Іслам-Кермен, що стояла на місці нинішнього Берислава та інші.

Значну роботу ведуть обласні театральні-видовищні заклади, зокрема академічний музично-драматичний театр ім. М. Куліша і ляльковий.

Багато уваги приділяється естетичному вихованню дітей. В області діє понад 40 шкіл естетичного виховання, «Центр музичної творчості» у Новій Каховці, Херсонське музичне училище та Училище культури.

У Херсоні створена унікальна система художньої освіти. Більше 20 років існує Дитяча художня школа, відкрито перший в Україні Дизайн-ліцей.

II. НАСЕЛЕННЯ

2.1. ЗАГАЛЬНА ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСТА

Населення міста на 1.01.2008 р. за даними головного управління статистики області складає 308,9 тис. осіб, що становить 27,7% від загальної чисельності населення Херсонської області.

Таблиця 2. Чисельність мешканців у місті та районі

(на 31 грудня, наявне)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Херсонська міськрада	394,5	389,2	383,2	378,0	371,0	366,8	364,3	361,3	357,7	354,3	350,7	347,0
м.Херсон	354,1	348,9	343,3	338,5	331,9	327,9	325,7	322,8	319,3	316,1	312,4	308,9

Чисельність постійного населення Херсонської міськради на 01.01.08 становила 347 тис. осіб, з яких 10,4 тис. осіб мешкали у сільській місцевості.

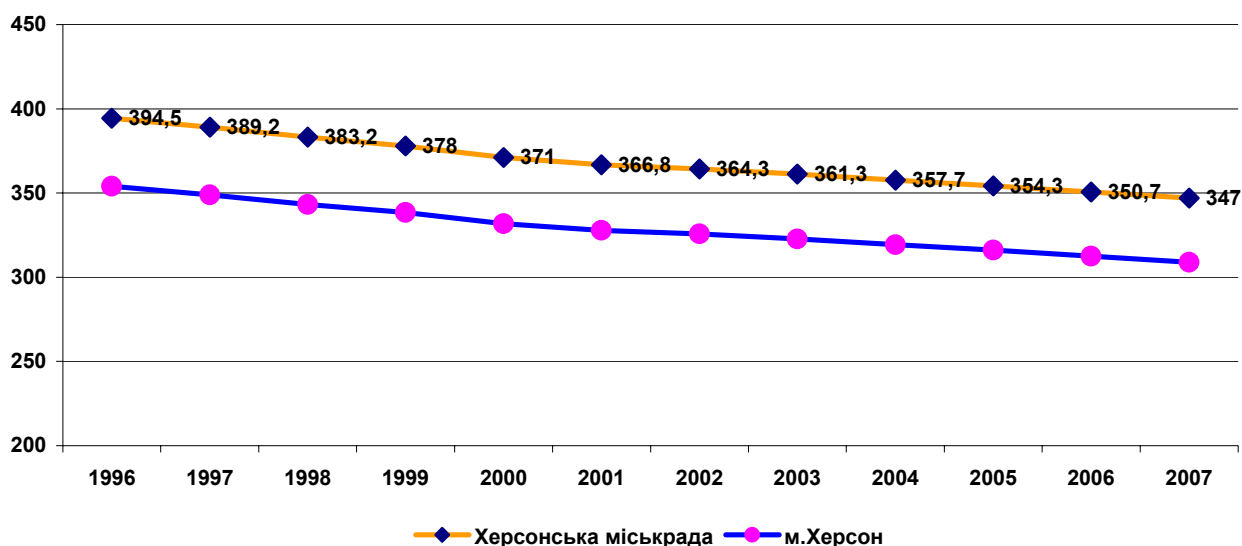

Рис.1. Чисельність мешканців у місті

Демографічна ситуація по Херсонській міськраді в цілому відповідає загальним тенденціям в Україні.

Таблиця 3. Демографічна статистика (Херсонська міськрада)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Народжені	3276	3269	2952	2617	2652	2647	2813	3080	3177	3070	3349	3339
Померлі	5503	5134	5175	5178	5493	5385	5252	5246	5108	5273	5254	5200
Прибулі							5675	4956	4438	4624	4094	3825
Вибулі							5654	5828	6142	5748	5854	5676

Основною тенденцією демографічного стану міста є стійке зменшення чисельності населення, а також старіння населення. Головна причина - природний рух (скорочення населення у 2007 р становило 1861 особу). Відношення кількості померлих до кількості народжених у 2007 році становило 1,56; у 2006 році – 1,57.

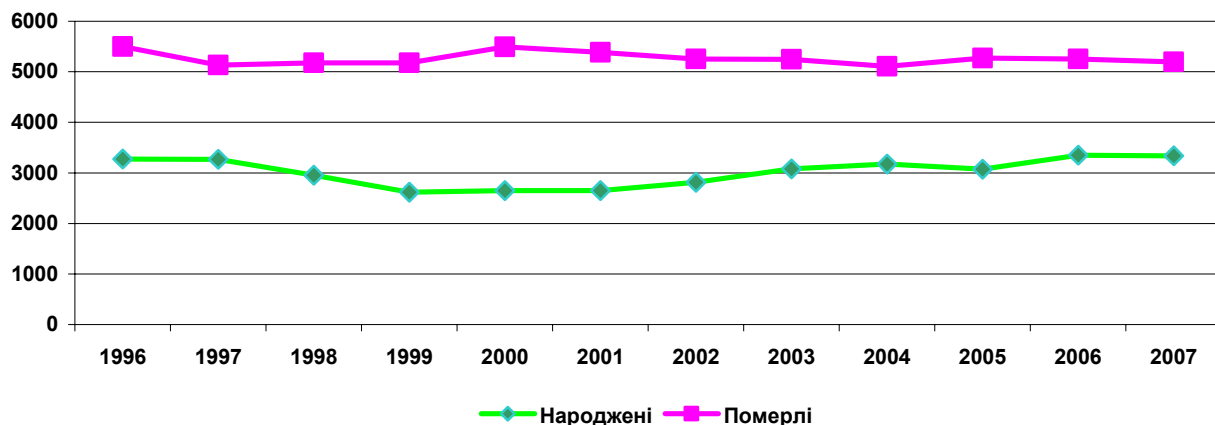

Рис.2. Демографічна статистика природного руху

З основних причин загальної смертності в м. Херсоні, як і в Україні в цілому, першість продовжують тримати хвороби системи кровообігу, на другому місці - злоякісні новоутворення, на третьому – нещасні випадки, травми та отруєння.

Рівень народжуваності в м. Херсоні нижче середнього по Україні та області.

На формування чисельності населення міста, також впливає міграція (скорочення населення у 2007 р становило – 1851 особа).

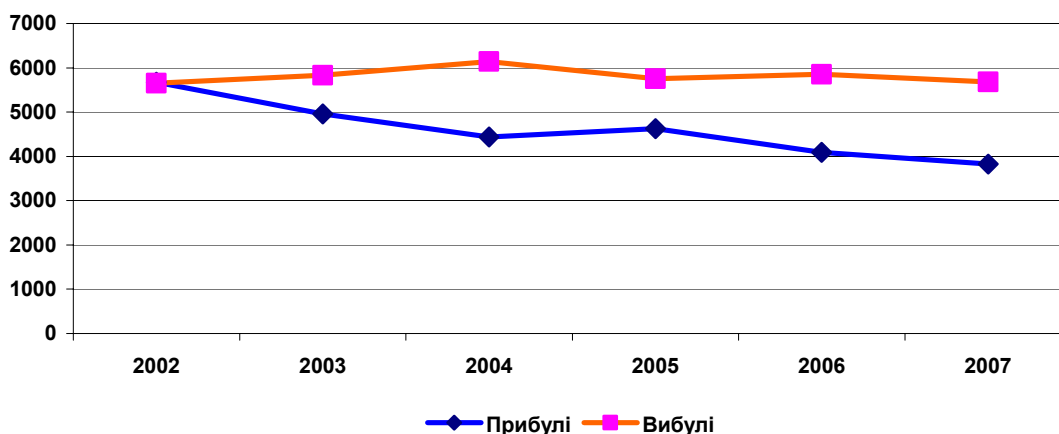

Рис.3. Демографічна статистика міграції

Характерними для міста є значні обсяги нелегальної трудової міграції.

За прогнозом, темпи депопуляції населення мають тенденцію до скорочення (з 11,1% за період 1997-2007 рік до 8,7% у розрахунковому періоді – 2001-2017 рік).

Таблиця 4. Розподіл населення за віком (Херсонська міськрада)

	2004	2005	2006	2007
Чоловіки 0-14 років	25052	24047	23267	22668
Жінки 0-14 років	23714	22780	22007	21589
Чоловіки і жінки 0-14 років разом	48766	46827	45274	44257
Чоловіки 15-24 роки	32197	30559	30069	29395
Жінки 15-24 роки	30771	31393	30656	29307
Чоловіки і жінки 15-24 роки разом	62968	61952	60725	58702
Чоловіки 25-44 роки	50280	49549	48934	48377
Жінки 25-44 роки	54944	54473	53835	53338
Чоловіки і жінки 25-44 роки разом	105224	104022	102769	101715
Чоловіки 45-59 років	31036	31577	32318	32478

Жінки 45-59 років	40280	40844	42007	42012
Чоловіки і жінки 45-59 років разом	71316	72421	74325	74490
Чоловіки старші 60 років	24863	24421	23761	23586
Жінки старші 60 років	43626	43485	42947	43386
Чоловіки і жінки старші 60 років разом	68489	67906	66708	66972

Частка населення у віці, молодшому за працездатний (до 16 років), за період після перепису 2001 року, скоротилася з 16,6% до 16,4% на початок 2007 року. На 0,7 відсоткового пункту зменшилася також частка населення у працездатному віці (чоловіки – 16-59 років, жінки – 16-54 роки) – з 61,6% до 60,9%. Одночасно на 0,9 відсоткового пункту зросла частка населення у віці, старшому за працездатний, і становила 22,7%.

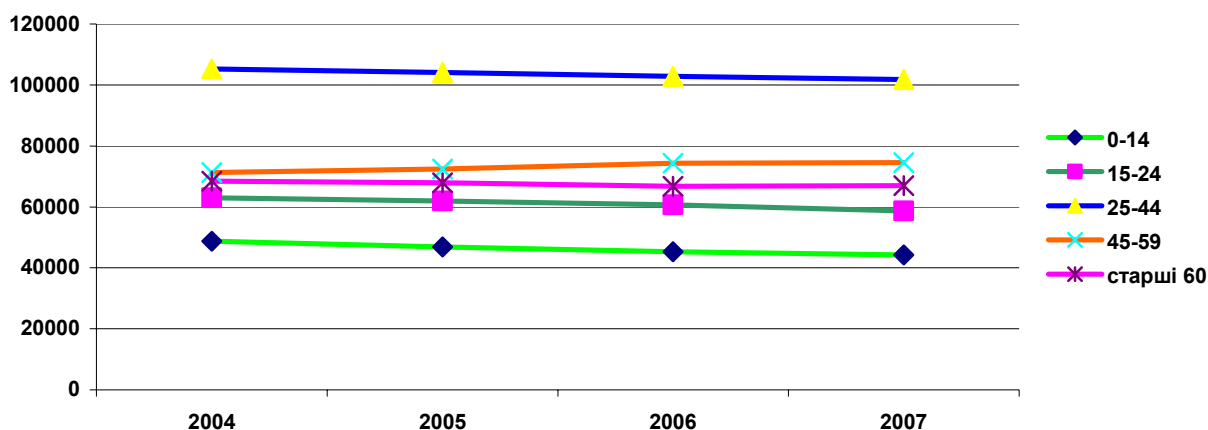

Рис.4. Вікова структура населення

Відбувається значне демографічне навантаження на працюючих. На 100 працюючих припадало: 27 осіб, що не досягли працездатного віку, близько 40 осіб пенсійного віку та 7 осіб, котрі шукають роботу.

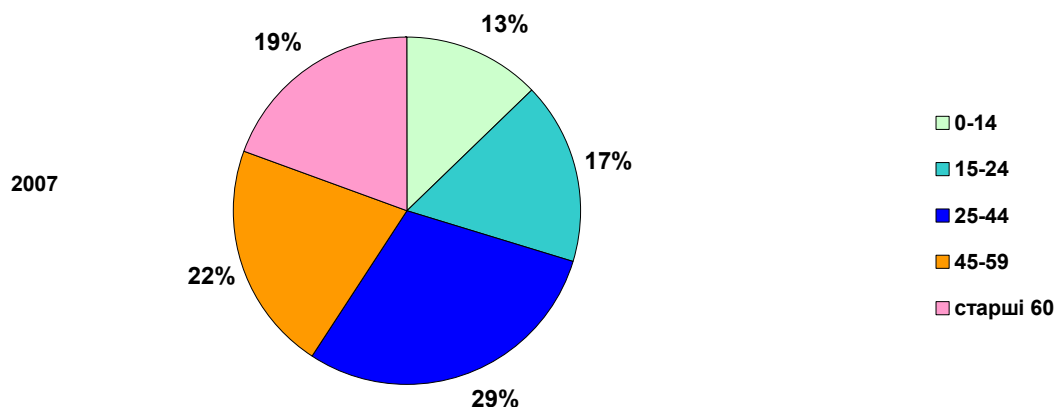

Рис.5. Розподіл населення за віком

У загальній кількості населення частка осіб працездатного віку становить 62,9%; у віці, молодшому за працездатний – 14,2%; старшому за працездатний – 22,9%.

За прогнозом, до 2017 по вікових групах найшвидше зростатиме депопуляція населення працездатного віку: його чисельність зменшиться до рівня 2007 року на 19,2%. Дещо меншими темпами скорочуватиметься кількість населення до працездатного віку (-8,3%).

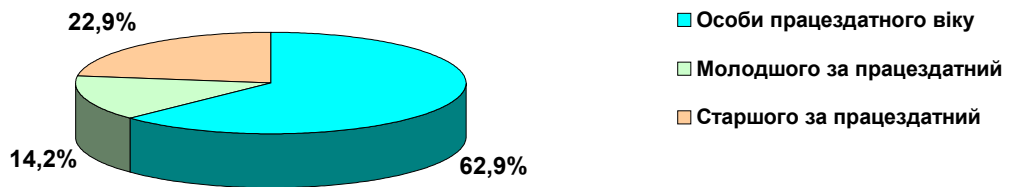

Рис.6. Склад населення за працездатністю, 2007

На території проживають представники 115 національностей та народностей: 76% українців, 20% росіян, а також білоруси, євреї, молдовани, татари, цигани, поляки, німці, болгары, греки та інші.

2.2. ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ НАСЕЛЕННЯ

За даними Головного управління статистики в Херсонській області (на час Всеукраїнського перепису населення 2001 року) за рівнем освіти вищу освіту (повну, базову, початкову, незакінчену) мають 36,6% мешканців, середню (повну, базову, початкову) – 53,6%, не мають початкової загальної освіти – 9,8% (з них у віці до 8 років – 6,1%).

Рис.7. Структура освіти населення міста

За методологією визначення освітнього рівня населення, особи, які мають професійно-технічну освіту віднесено до категорії населення, яке має базову загальну освіту.

Серед населення працездатного віку мають та здобувають вищу освіту 45% населення міськради, середню – 54%.

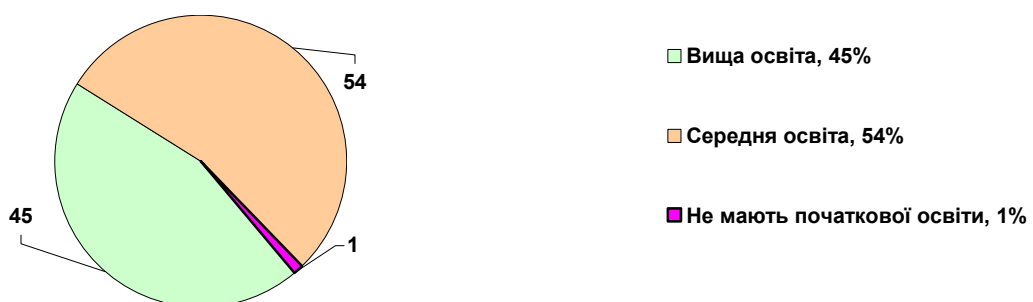

Рис.8. Структура населення працездатного віку за рівнем освіти

III. ЖИТЛО

3.1. РОЗВИТОК ЖИТЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Житловий фонд, розташований на території Херсонської міської ради, у 2007 р. складався з 52735 будинків, загальною площею 7998,4 тис.кв.м. Загальна кількість квартир – 147451, тобто, в середньому одна квартира припадала на 2,1 особи, що мешкають на території міськради. Забезпеченість загальною площею житла на одного мешканця становила 22,7 кв.м.

Міській територіальній громаді підпорядковано (станом на 01.01.08) 4120,9 тис.кв.м загальної площі житлового фонду, в тому числі приватної - 3215,0.

Крім житлового фонду міської територіальної громади, в оперативній підпорядкованості управління житлового господарства міста знаходяться житлові будинки житлово-будівельних кооперативів та 143 будинків ОСББ. Протягом 2007 року зареєстровано 50 ОСББ.

У 2007 році до комунальної власності міської територіальної громади прийняті 35 будинків підприємств, установ та організацій міста (ВАТ „ХБК”, ВАТ „Херсонвзуття”, ВАТ „Завод карданних валів”, ВАТ „М’ясокомбінат”, Міністерство внутрішніх справ та ін.).

Таблиця 5. Розвиток житлового забезпечення

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Заселені будинки разом, у тому числі:	51774	51872	52072	52163	52288	52466	52744	53019
- індивідуальні будинки	47139	47323	47484	47632	47785	47962	48232	48612
Заселені помешкання разом у тому числі:	154465	153205	154887	148760	150407	152510	147484	151996
- в індивідуальних будинках	47605	48452	48867	48076	48332	48509	48779	49161
% помешкань, підключених до комунального водопостачання	99,3	99,5	99,4	99,4	99,4	99,4	99,3	99,3
% помешкань, підключених до комунального газопостачання	94,5	94,5	94,8	94,6	94,8	95,2	95,0	94,3
% помешкань, підключених до комунальної системи каналізації	85,1	85,2	85,0	84,6	84,9	85,0	84,4	84,8
% помешкань, підключених до центрального опалення	82,8	82,9	82,9	81,7	81,8	81,9	82,0	82,8
Кількість помешкань на 100 мешканців	39,9	42,3	43,1	41,7	42,6	43,6	42,6	44,4

Помешкання – квартира або індивідуальний будинок.

У місті існує 22 аварійних будинки, 21 з них - "гнучкої" конструктивної схеми. Загальна площа будинків, що підлягають відселенню, - 72664,0 кв. м, кількість квартир – 1417, без урахування розподілу особових рахунків.

На початок 2007 року в експлуатації знаходилися 35 будинків у ветхому стані, загальною площею 5 тис.кв.м. У цих будинках проживало 217 мешканців.

3.2. ВВЕДЕННЯ НОВОГО ЖИТЛА

Станом на 01.01.08, на квартирному обліку за місцем проживання перебуває 8714 сімей, із них: з правом першочергового отримання житла – 2953 сім’ї, з правом позачергового отримання житла – 453 сім’ї. Крім того, на квартирному обліку в окремій черзі перебувають 305 сімей переселенців із зони аварії на ЧАЕС та 3116 сімей, що бажають отримати квартири у ЖБК.

У цілому по місту позитивна динаміка інвестицій в основний капітал у житлове будівництво спостерігається уже п’ятий рік поспіль. У результаті обсяги освоєних вкладень зросли порівняно з 2000 роком у 4 рази.

За 2007 рік в м.Херсоні введено в експлуатацію 79,3 тис.кв.м загальної площі житла, або 42,3% загального обласного обсягу.

Традиційно більшість житла будується індивідуальними забудовниками, ними введено в експлуатацію 68,7 тис.кв.м житла. Побудовано 518 будинків садибного типу. У суспільному секторі міста введено в експлуатацію 3 багатоквартирних житлових будинки, загальною площею 10,6 тис.кв.м., на 115 квартир.

Таблиця 6. Введення нового житла

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області)

	2003	2004	2005	2006	2007
Новозбудовані житлові будинки разом, у тому числі:	242	334	375	374	521
- індивідуальні будинки	239	332	371	371	518
Новозбудовані помешкання разом, у тому числі:	391	454	668	581	633
- в індивідуальних будинках	241	344	373	371	519
Середній розмір нового помешкання, кв. м	113,3	114,6	99,7	112,0	125,2

За способом будівництва більшість житла зведена домогосподарствами – 86,7%, і лише 13,3% будувалось підприємствами, які виконують будівельні роботи.

В місті, як і в цілому по області, зберігається стійка тенденція до зведення будинків садибного типу, тому переважна більшість зведених житлових будівель 1-2-поверхові.

З загальної кількості ведених в експлуатацію квартир (633 одиниці) більше половини (52,6%) склали 3-4-кімнатні.

У розрахунку на 1000 осіб постійного населення міста у 2007 році введено в експлуатацію 227,3 кв.м загальної площі, що на 34,8% більше ніж в цілому по області. Вартість 1 кв.м. загальної площі житлових будинків квартирного типу становила 2109,6 грн., що на 675,9 грн. дорожче загально-обласної вартості.

IV. ЗАЙНЯТІСТЬ І ДОХОДИ

4.1. ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

Чисельність працездатного населення м. Херсона у працездатному віці становить 216,2 тис. осіб. Загальна чисельність працівників, зайнятих у всіх сферах економічної діяльності, становить 158,7 тис. осіб, що складає 74,2% населення у працездатному віці (з 16 років до 55 років – жінки, до 60 років – чоловіки).

Станом на 01.01.08 більш ніж на 1000 підприємствах, в організаціях і установах м. Херсона, було зайнято 105,9 тис. осіб. Найбільша кількість зайнятих у галузях промислового виробництва – 24,2 % від загальної кількості працюючих по місту.

Крім того, на малих підприємствах працює 19,9 тис.осіб (розрахунково), у сфері самозайнятості (підприємці-фізичні особи) задіяно 23,9 тис.осіб, які надали робочі місця ще 9 тисячам найманих працівників.

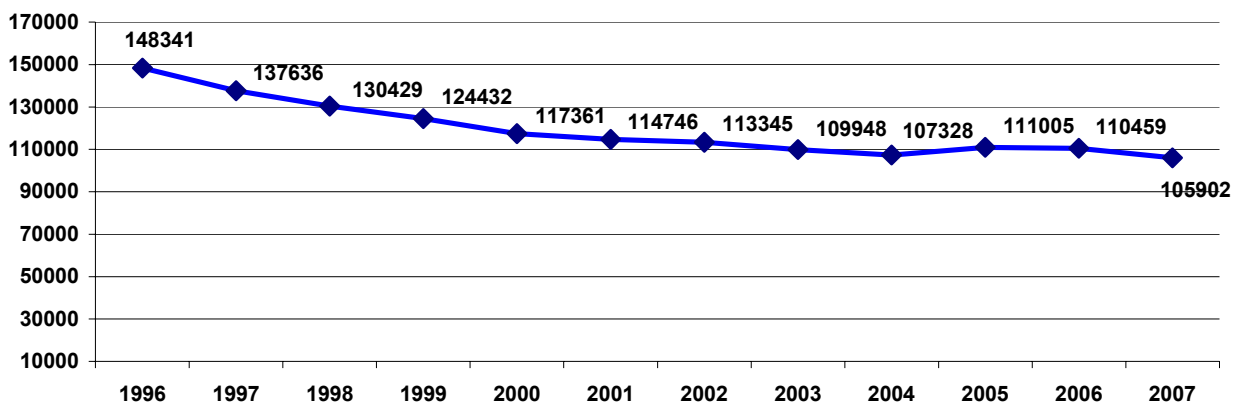

Рис.9. Кількість найманих працівників

На графіку зображені загальні тенденції зміни зайнятості, а саме, кількість найманих працівників Херсонської міської ради (за даними Головного управління статистики в Херсонській області) без урахування найманих працівників статистично малих підприємств та працівників зайнятих у громадян-підприємців.

Таблиця 7. Кількість найманих працівників за видами діяльності

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Сільське господарство, мисливство, лісове та рибне господарство	1859	1577	1956	2007	1997	2180
Промисловість	35471	33753	32850	33233	31347	27775
Будівництво	2925	2505	2786	2907	3131	3643
Оптова й роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з їх ремонту.	7297	6789	6879	8448	9781	10898
Готелі та ресторани	750	742	666	928	848	856
Транспорт і зв'язок	17281	16156	15780	15978	15488	11984
Фінансова діяльність	1664	1922	2434	2761	3389	4063
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	3779	4099	4141	4491	4318	4921
Державне управління	9926	9954	7169	7538	7676	7518
Освіта	13887	13962	14252	14453	14454	14535
Охорона здоров'я та соціальна допомога	13683	13757	13838	13620	13577	13498
Колективні, громадські та особисті послуги	3972	3944	4015	4119	4015	3748
Інші види діяльності	851	788	562	522	438	283

За видами економічної діяльності найбільша чисельність працюючих у промисловості, яка становить 27,8 тис. осіб (26,3% від загальної кількості працюючих по місту), в освіті – 14,5 тис. осіб (13,7%), охороні здоров'я – 13,5 тис. осіб (12,7%) та на транспорті – 12,0 тис. осіб (11,3%).

Рис.10. Зайнятість за галузями, 2007 рік

Найменшу частку за кількістю зайнятих мають готельний бізнес і ресторани, та сільське господарство, мисливство, лісове та рибне господарство.

За 2007 рік в місті створено 12448 нових робочих місць, в т.ч.: у галузях економіки створено 4514 робочих місць, зареєстровано 3596 суб'єктів підприємницької діяльності, якими надано робочі місця 4338 найманим працівникам.

4.2. ЗАРОБІТНА ПЛАТА ТА ДОХОДИ НАСЕЛЕННЯ

Нижче наведено показники середньої заробітної плати (за даними Головного управління статистики в Херсонській області) мешканців Херсонської міської ради без урахування найманих працівників статистично малих підприємств та зайнятих у громадян-підприємців

Таблиця 8. Середня заробітна плата (грн.)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Херсонська міська рада	368	438	539	717	902	1142
Херсонська область	289	355	450	625	800	1016
Україна	376	462	589	806	1041	1351

Фонд оплати праці по місту за 2007 рік становив 1451,2 млн.грн. Індекс інфляції склав 116,6%.

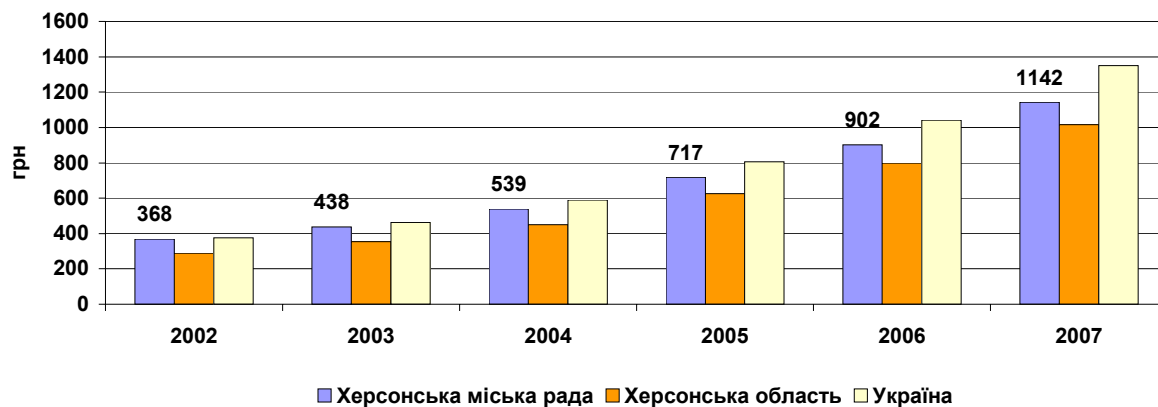

Рис.11. Середня заробітна плата, грн.

У всіх видах економічної діяльності середня заробітна плата перевищила установлений рівень мінімальної заробітної плати (460 грн) та прожитковий мінімум, установлений для працездатної особи (568 грн).

Таблиця 9. Заробітна плата за видами діяльності

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Сільське господарство, мисливство, лісове та рибне господарство	273	366	456	676	797	992
Промисловість	392	457	568	732	895	1110
Будівництво	324	424	551	668	794	969
Оптова й роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з їх ремонту.	251	286	356	478	641	798
Готелі та ресторани	237	289	359	408	522	621
Транспорт і зв'язок	489	590	738	913	1122	1535
Фінансова діяльність	750	840	1055	1258	1596	2085
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	357	423	468	622	797	1003
Державне управління	515	584	693	1072	1478	1764
Освіта	278	352	440	635	799	1050
Охорона здоров'я та соціальна допомога	227	283	360	516	646	857
Колективні, громадські та особисті послуги	240	291	359	485	635	828

У таблиці наведені дані без урахування показників заробітної плати найманих працівників статистично малих підприємств та працівників, найнятих у громадян-підприємців.

Найбільша заробітна плата в місті у працівників, що займаються фінансовою діяльністю, найменша зарплата у працівників, що здійснюють оптову й роздрібну торгівлю.

Середньомісячна заробітна плата працівників малих підприємств склала 727,8 грн. Середня заробітна плата працюючих у малому бізнесі становить 438,11 грн, що на 51,4% менше ніж в економіці міста. Вона менше рівня мінімальної заробітної плати на 4,8%, прожиткового мінімуму для працездатної особи - на 22,9%.

4.3. БЕЗРОБІТТЯ

Кількість безробітного населення, яке перебувало на обліку в районних центрах зайнятості, у 2007 році становила 14369 осіб з них молодь до 35 років – 6869 чол. Кількість зареєстрованих безробітних наприкінці 2007 року - 2900 чол. Рівень зареєстрованого безробіття по Херсонській міськраді на 31 грудня 2007 р. становив 1,1 %.

Чисельність працевлаштованих за сприянням служби зайнятості протягом 2007 року склала 8923 особи (на 978 осіб більше ніж у 2006 році), з яких 288 осіб організували власну справу після одержання відповідної допомоги з безробіття для організації підприємницької

діяльності. 128 осіб працевлаштовано на постійні робочі місця завдяки наданню дотацій роботодавцям.

Таблиця 10. Кількість безробітних на одну вакансію

(за даними Обласного центру зайнятості на 31 грудня)

	2004	2005	2006	2007
м.Херсон, міськрада	5	3	3	1
Область	17	12	15	
Україна	6	5	5	

Таблиця 11. Зареєстровані безробітні за рівнем освіти

Херсонська міська рада (за даними Обласного центру зайнятості) на 31 грудня

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Базова загальна середня	17	12	6	2	3	2	1	2
Повна загальна середня	275	194	177	116	199	100	52	31
Професійно-технічна	1727	1395	1186	1047	1474	884	624	439
Базова вища	1314	1073	888	893	1035	720	560	381
Повна вища	1596	1269	1155	1107	1221	869	677	614

Основну категорію населення, за рівнем освіти, складають особи, які мають вищу освіту і які претендують на працевлаштування на кваліфіковані робочі місця.

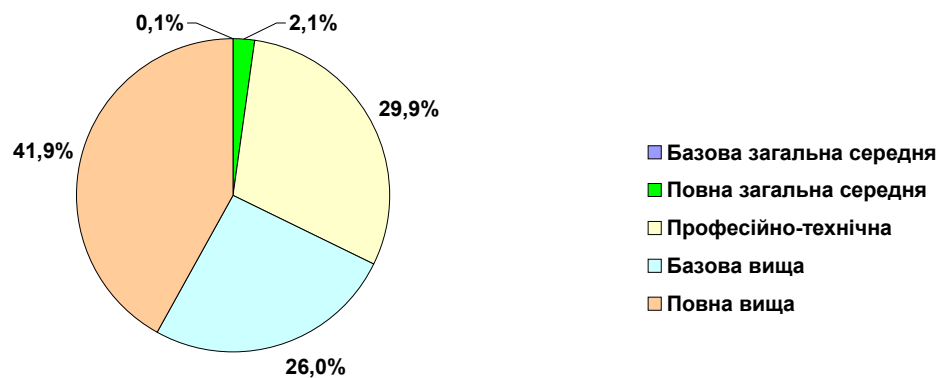

Рис.12. Зареєстровані безробітні за рівнем освіти, 2007, %

Для підвищення конкурентоспроможності безробітних громадян на ринку праці діє система підготовки та перепідготовки незайнятого населення. Протягом 2007 року службою зайнятості на професійне навчання направлено 1934 особи.

Таблиця 12. Зареєстровані безробітні за тривалістю безробіття

Херсонська міська рада (за даними Обласного центру зайнятості) на 31 грудня

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
До 1 місяця	578	498	479	448	645	284	359	286
1-3 місяці	1102	1008	868	878	1138	819	693	732
4-6 місяців	1248	1101	1186	1158	1322	1009	775	565
7-9 місяців	1008	671	733	754	837	669	437	306
10-12 місяців	916	701	644	591	753	562	409	289
13-18 місяців	1048	739	557	388	367	184	117	99
19-24 місяці	362	255	106	113	91	46	30	27
25-36 місяців	289	185	60	27	20	11	1	1
Понад 36 міс.	77	111	51	11	9	5	2	1

Кількість громадян, які перебувають на обліку більше 12 місяців постійно зменшується.

Таблиця 13. Вікова структура зареєстрованих безробітних

Херсонська міська рада (за даними Обласного центру зайнятості)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
15-17 років	212	184	190	114	148	103	46	43
18-27 років	4365	3471	2835	2841	3245	3209	3738	2911
28 років – передпенсійний вік	9626	9214	8477	8037	8749	8472	5124	3962

Частка осіб серед безробітних у віці від 18 до 27 років за останні 5 років збільшилася, й перевищує 40%.

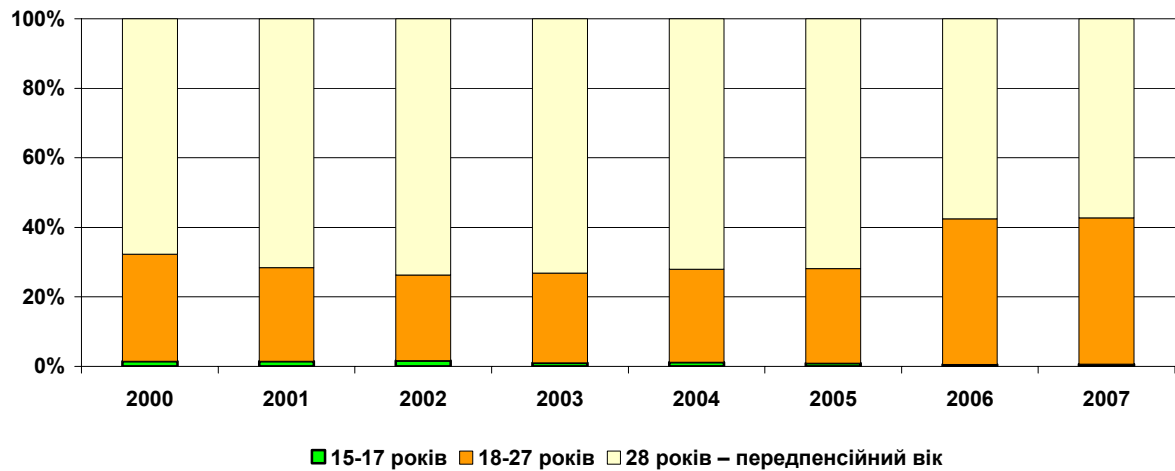

Рис.13. Вікова структура зареєстрованих безробітних

V. ЕКОНОМІКА

5.1. СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Місто має потужний господарський потенціал, у якому за 13 напрямками економічної діяльності працює 4382 великих, середніх і малих підприємств (більше ніж по 1000 з них органами статистики ведеться щомісячний моніторинг), 23,6 тис. підприємців-фізичних осіб, 32 банківських установи, інші організації, на яких працює більше 150 тисяч мешканців міста. Нижче наведено діаграму (за даними Головного управління статистики у Херсонській області) щодо зареєстрованих та діючих суб'єктів господарської діяльності Херсонської міської ради на 31 грудня.

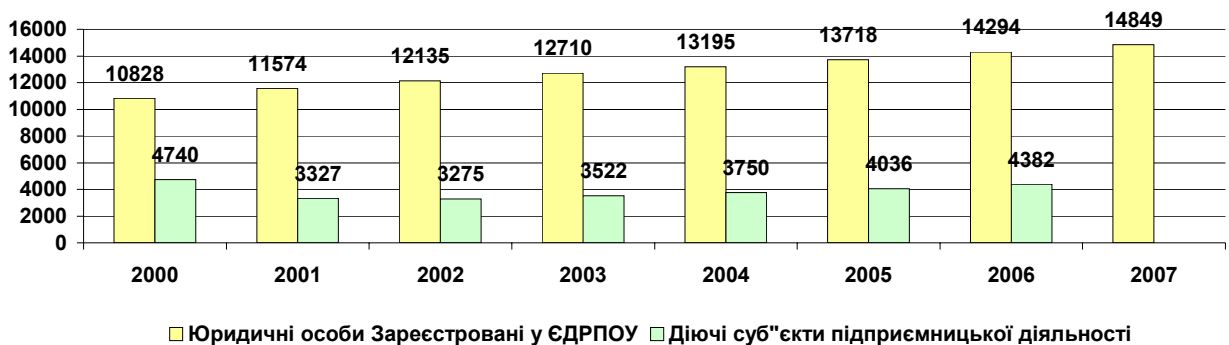

Рис.14. Суб'єкти господарчої діяльності

Нижче у таблиці наведені дані Реєстраційної палати у м.Херсоні щодо кількості зареєстрованих СПД - юридичних осіб, яка містить кількість усіх суб'єктів ЄДРПОУ мінус державні та комунальні організації (установи, заклади), асоціації, корпорації, консорціуми, концерни та інші об'єднання юридичних осіб, філії (інші відокремлені підрозділи), представництва, товарні біржі, кредитні спілки, споживчі товариства, політичні партії, громадські організації, релігійні організації, профспілки та об'єднання профспілок, благодійні організації, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків.

Таблиця 14. Зареєстровані СПД - юридичні особи

Херсонська міська рада (за даними Реєстраційної палати) на 31 грудня

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
10174	10834	11345	11852	12308	12806	13484	14254

В Херсоні зосереджено 61,5% підприємств області.

Нижче у таблиці наведені дані щодо чисельності працівників підприємств Херсонської міської ради з урахуванням найманих працівників діючих СПД, діючих фізичних осіб та їх найманих працівників, а також зайнятих у інших сферах діяльності (фінансова діяльність, державне управління, колективні та громадські послуги та інше)

Таблиця 15. Підприємства в місті за чисельністю працівників

Херсонська міська рада

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
0 (самозайняті особи)			17033	19022	20943	21071
1-20 працівників			33202	36697	37417	37112
21-100 працівників	39500	39133	37928	37790	37850	36459
101-500 працівників	38037	37162	35217	35607	35428	36643
501-1000 працівників	8645	7273	8620	8382	11734	10292
1001-5000 працівників	24012	24241	22018	21718	17456	15432

За видами економічної діяльності найбільшою кількістю працюючих підприємств представлена торгівля – 1786 підприємств, 40,8% від загальної кількості. Промисловість

представлена 519 підприємствами (11,8%), будівельна галузь – 431 (9,8%), транспорт і зв'язок – 234 підприємствами (5,3%). Поряд з торгівлею, значного збільшення зазнала кількість підприємств, які здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям, яка зросла за рік на 14% і становила 879 суб'єктів (20% загальної кількості).

Таблиця 16. Зареєстровані суб'єкти господарської діяльності за видами діяльності
Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	4358	4577	4654	4659	4544	4464	4331
Рибне господарство	63	65	73	77	77	81	84
Промисловість, у т.ч.:	2041	2155	2259	2338	2341	2334	2375
добувна промисловість	17	22	24	27	28	31	32
обробна промисловість	1812	1865	1912	1974	1975	1964	2013
виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	212	268	323	337	338	339	330
Будівництво	1408	1456	1457	1497	1554	1611	1772
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту	5385	5584	5774	5890	5963	6111	6194
Готелі та ресторани	486	488	485	493	498	505	511
Транспорт і зв'язок	536	605	623	620	662	692	729
Фінансова діяльність	255	268	307	326	340	364	370
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	1688	1805	1913	2008	2141	2276	2450
Освіта	1103	1107	1116	1139	1199	1221	1242
Охорона здоров'я та соціальна допомога	462	492	517	534	588	619	641
Колективні, громадські та особисті послуги	2179	2398	2577	2786	3067	3371	3600

Промисловий комплекс міста складається з 96 підприємств, розподілених по 12 галузях промислового виробництва.

Основними містоутворюючими підприємствами є:

- 7 підприємств судно- та докобудування і судоремонту (зокрема, ВАТ „Суднобудівний завод”; Державний завод „Паллада”);
- 20 підприємств машинобудування (зокрема, ТОВ „Херсонський машинобудівний завод” та „Южний меридіан”), які випускають зерно- та кукурудзозбиральні комбайни і сільгосптехніку, автобуси, легкі літальні апарати, акумулятори, карданні вали, електростартери, генератори, магнето, занурювальні електронасоси та інші види машинобудівної продукції;
- 23 підприємства по виробництву харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (зокрема, ВАТ „Херсонський маслозавод”; ВАТ „Джерело”, ВАТ „Комбінат хлібопродуктів”)
- ВАТ ЕК "Херсонобленерго" та ВАТ "Херсонська теплоцентраль" виробляють та постачають теплову та електричну енергію;
- 5 підприємств задіяні в металургії і обробленні металу, провідним із них є ТОВ "Механічний завод", що переробляє брухт кольорових металів;
- 8 підприємств легкої промисловості, які виробляють костюми чоловічі та жіночі (ЗАТ "Красень"), швейні вироби та одяг робочий повсякденний (ТОВ „Лотос”, ТОВ „Фірма „Світанок”, УТОГ) та інші вироби;
- 8 підприємств виробляють неметалеві мінеральні вироби: ЗАТ "Укрсклопром" (склобанки), ЗАТ „Холдингова компанія „Укренергоснаб” (скляні пляшки), ЗАТ „Український силікат” (рідке скло, силікат натрію) та 3 - із виробництва будматеріалів;
- 10 підприємств виробляють хімічну і нафтохімічну продукцію, у т.ч. Державна біологічна фабрика, яка виробляє біопрепарати для тварин;
- 9 підприємств займаються целюлозно-паперовою і видавничою справою;
- 2 підприємства виготовляють меблі, дорожні знаки (ПП "Комплектавтодор") та інші;
- ТОВ ФПК „Корабел” виготовляє двері;

- ТОВ „Георесурси” займається видобутком піску.

Загальний обсяг продукції та послуг за усіма видами діяльності суб’єктів господарювання Херсонської міської ради склав у 2006 р. (в порівнянних цінах) 11,173 млрд. грн.

Таблиця 17. Обсяг продукції та послуг за видами діяльності (тис. грн.)

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області) - в порівнянних цінах

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Сільське господарство, мисливство, лісове та рибне господарство	35577,1	77886,8	86963,0	61396,8	101614,8	123997,0	151199,3
Промисловість, у т.ч.:	949922,0	1200542,0	1206304,3	1522764,8	1700911,2	1893349,8	2072045,8
добувна промисловість	19,7	-	14,2	307,8	600,5	1410,2	4928,0
обробна промисловість	597588,1	789219,6	856388,6	1026956,7	1195719,1	1308680,1	1426424,7
виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	352314,2	411322,4	349901,5	495500,3	504591,6	583259,5	640693,1
Будівництво	91199,2	86285,6	106354,8	190720,4	478159,8	275861,6	411403,4
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту	2659491,6	4404028,3	3896130,6	5275910,5	6973433,6	6235782,9	7859335,8
Готелі та ресторани	13402,4	15925,0	18998,3	23645,4	29456,9	35607,1	41236,2
Транспорт і зв’язок	189033,1	123734,0	307752,8	264844,6	282974,3	295177,3	289179,9
Фінансова діяльність	15547,3	9533,1	5360,3	6489,1	6572,6	15830,3	26425,6
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	52866,1	70203,5	78629,9	111609,0	195595,8	199533,7	261293,6
Освіта	5387,9	5872,7	7086,0	8289,6	8476,6	11047,9	5174,8
Охорона здоров’я та соціальна допомога	22699,9	6859,0	7430,7	9183,4	13367,6	15100,5	19186,1
Колективні, громадські та особисті послуги	12561,0	13628,9	15434,4	21463,5	28413,2	28791,3	36480,5

Найбільший обсяг послуг у 2006 р. має галузь оптової і роздрібної торгівлі – 7,86 млрд. грн.

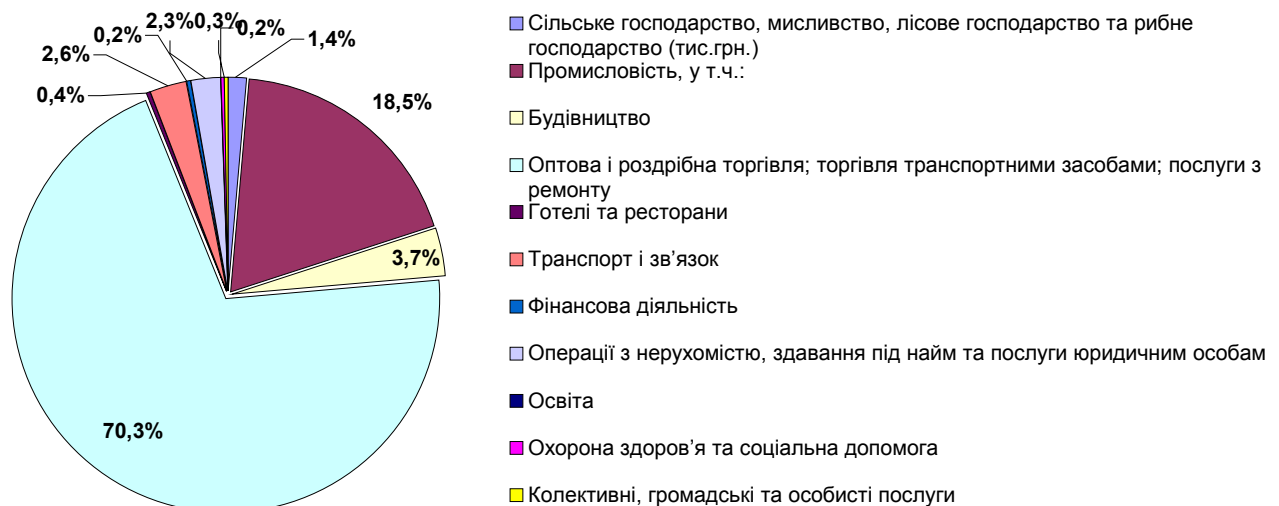

Рис.15. Структура виробництва продукції та послуг за видами діяльності, %

Тенденція зростання (хоча й нерівномірна) обсягу послуг у галузі оптової і роздрібної торгівлі спостерігається останні 7 років. Друге місце за обсягами продукції стабільно має галузь промисловості.

Рис.16. Тенденції зміни обсягу продукції за видами діяльності, тис. грн.

У 2007 році **промисловим комплексом міста** вироблено товарної продукції в порівняних цінах на 01.01.07 на суму 1836,6 млн.грн., що на 7,2% більше проти минулого року. Реалізовано промислової продукції на 2445,6 млн.грн, що перевищує рівень 2006 року на 559,5 млн.грн. на 29,7%

Шість галузей із 12 наростили обсяги виробництва в порівнянні з минулорічним періодом. Це: машинобудування, ремонт та монтаж машин і устаткування; хімічна і нафтохімічна промисловість; целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність; виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів; легка промисловість; виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції.

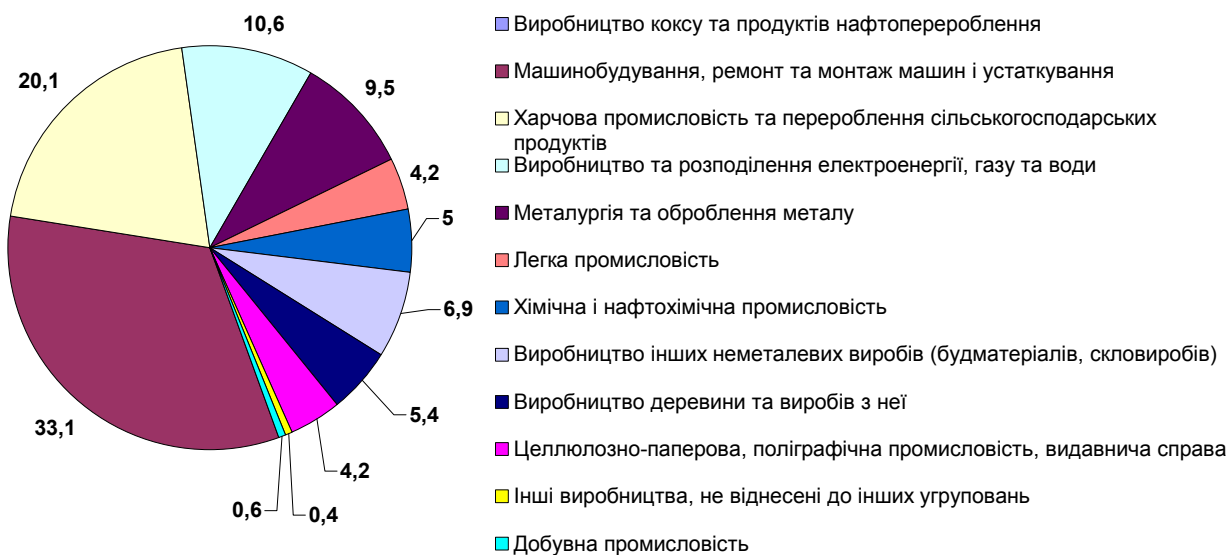

Рис.17. Питома вага галузей у обсязі промислового виробництва – 2007 рік, %

За структурою виробництва в загальному обсязі промислової продукції найбільша питома вага припадає на продукцію підприємств трьох галузей: машинобудування, ремонту та монтажу машин та устаткування – 33,0%; виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 33,0%; виробництва та розподілення електроенергії, газу та води – 10,0%.

У 2007 році інноваційною діяльністю в м. Херсоні займалися 9 промислових підприємств, або 8,8% їх загальної кількості. В основному, це підприємства харчової промисловості та машинобудування. На технологічні інновації промисловими підприємствами м.Херсона витрачено 10,7 млн. грн. Основний напрямок інноваційної діяльності - це реалізація інноваційної продукції. Цим займалися 66,7% інноваційно активних підприємств.

Обсяг інноваційної продукції, реалізованої протягом року, склав 52,8 млн.грн, або 2,2% загального обсягу реалізованої промислової продукції в цілому по місту. Частка м.Херсона від загального обсягу реалізованої інноваційної продукції в цілому по області склала 26,3%.

12 підприємств міста сертифікували власну систему якості на відповідність державному стандарту ISO 9001-2000, 1 підприємство - систему управління безпечністю харчових продуктів у відповідності до вимог державного стандарту 4161-2003.

Будівельний комплекс міста представлений 109 будівельними організаціями різної спеціалізації та підприємствами, що виробляють будівельні матеріали (цеглу, різноманітні залізобетонні вироби).

Аграрний сектор міста До території міської територіальної громади належить 18,9 тис.га земель сільськогосподарського призначення. На площі 12,2 тис.га сільськогосподарських угідь працюють 24 сільськогосподарських підприємства різних форм власності та 23 фермери. Інші 6,7 тис.га земель займають приватні особи, які володіють земельними паями і самостійно обробляють їх або здають в оренду.

У місті налічується понад 3,9 тис. **малих підприємств**, які працюють майже в усіх галузях економіки. На 10 тис. осіб наявного населення припало 109 малих підприємств (по області – 55, по Україні – 66 малих підприємств). У 2002 році цей показник складав лише 77 малих підприємств на 10 тис. населення.

Нижче наведено діаграму (за даними Головного управління статистики у Херсонській області) щодо кількості діючих малих підприємств Херсонської міської ради та кількості їх працівників.

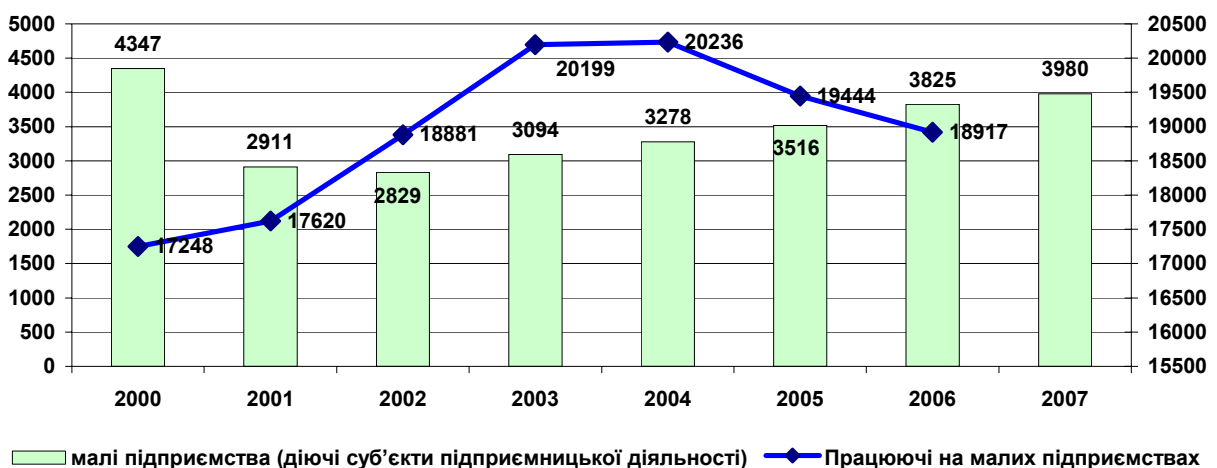

Рис.18. Кількість малих підприємств та кількість працівників

Підприємствами малого бізнесу виробляється 8,6% обсягу продукції, робіт, послуг, що створюються господарським комплексом міста; у малому бізнесі задіяло 52,8 тис. осіб, (32,8% від чисельності зайнятого населення), з яких працюють: 18,9 тис.осіб – на малих підприємствах, 23,8 тис.осіб – у сфері самозайнятості (фізичні особи), які надали робочі місця 8 тис. найманих працівників. Тобто, кожен третій із працюючих у Херсоні – представник малого підприємництва.

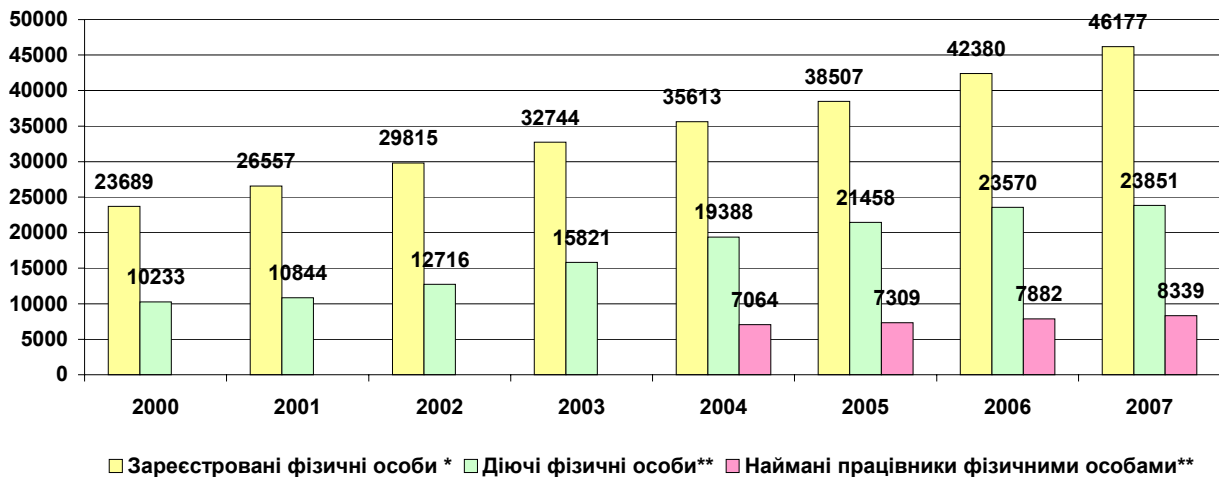

Рис.19. Кількість підприємців фізичних осіб та кількість найманих працівників

* - за даними Реєстраційної палати м.Херсона

** - за даними Державної податкової інспекції у м.Херсоні

Характерною особливістю діяльності малого підприємництва в місті Херсоні, як і в цілому по Україні, залишається його орієнтація на торговельну діяльність.

У структурі малих підприємств за основним видом економічної діяльності, як і в попередні роки, переважають підприємства торгівлі та сфери послуг. Так, 37,5% малих підприємств від їх загальної кількості функціонувало за видом економічної діяльності “оптова та роздрібна торгівля”, 22,3% - за видом економічної діяльності, 11,3% - “промисловість”, 10,2% - “будівництво”, 5,5% - “транспорт”, 3,9%- “комунальні та індивідуальні послуги, діяльність у сфері культури та спорту”, 2,4% - “готелі та ресторани”.

Розвиток підприємництва в місті супроводжувався активною інвестиційною діяльністю. У 2007 році прийнято до експлуатації 140 реконструйованих та новозбудованих об’єктів, загальною площею 97,1 тис. кв. м, у тому числі 5,1 тис. кв. м адміністративно-виробничих об’єктів, 5,9 тис. кв. м магазинів, 0,8 тис. кв. м офісів, 18,4 тис.кв.м об’єктів громадського харчування, 3,3 тис. кв.м об’єктів побутового обслуговування, 0,9 тис. кв.м розважальних комплексів.

Усього за 2007 рік видано 1192 дозволи на розміщення об’єктів стаціонарної мережі, а також 537 об’єктів дрібно - роздрібною мережі.

Роздрібна торгівля здійснюється через 2951 підприємство роздрібною торгівлі, серед яких 1850 магазинів (із них 16 універсамів, супермаркетів, 1 гіпермаркет), 325 кіосків, 101 аптечний заклад, 32 АЗС (із них 7 АГЗС), 133 об’єкти фірмової торгівлі з продажу товарів власного виробництва (із них 30 на ринках міста), які задовольняють потреби населення у товарах широкого вжитку. Обсяг роздрібною товарообороту за 2007 р становить 2253,6 млн. грн., що вище відповідного періоду минулого року на 35,3% у порівняних цінах.

У сфері ресторанного господарства функціонують 639 закладів ресторанного господарства, в т.ч. 13 ресторанів, 301 кафе, 69 барів, 34 закусочних, 40 їдалень тощо. Обсяг роздрібною товарообігу ресторанного господарства міста за 2007 рік становив 42,8 млн. грн, або 105,1% обсягу 2006 року (в порівняних цінах).

На території міста функціонує 701 підприємство побутового обслуговування, в тому числі 95 перукарень, 86 майстерень, 28 СТО, 20 ательє, 15 більярдних, 8 саун тощо. У 2007 році населенню міста реалізовано платних послуг на суму 351,9 млн. грн, що в порівняних цінах вище рівня відповідного періоду минулого року на 21,7% .

Протягом 2007 року зареєстровано і перереєстровано 3952 об’єкта, у тому числі: 2791 магазин, відділ, аптеки, кіоску, оптової бази, 598 об’єктів ресторанного господарства, 583 підприємств побуту.

Банківська сфера представлена 32 різними відділеннями банків та банківськими установами. Загальна сума депозитів, що зберігаються в них, за 6 років зросла у 5 разів. Депозити фізичних осіб становлять 68,7% від загальної суми вкладів.

У місті створено Реєстраційну палату, Херсонський міський фонд підтримки підприємництва, відкрито Єдиний офіс, створено Дозвільний центр в сфері господарської діяльності у м.Херсоні, головна мета якого - створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу в місті, спрощення та впорядкування погоджувальних процедур, скорочення витрат часу суб'єктів господарювання на отримання документів дозвільного характеру.

5.2. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА І ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Містом проводиться політика щодо розширення міжнародних зв'язків та механізму із залучення іноземних інвестицій в економіку міста. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку міста, на 01.01.08, становив 79,0 млн.дол.США, що у 2,2 раза перевищує обсяги інвестицій на початок 2007 року, та 226,9 дол.США на одну особу (проти 101,5 дол. на 01.01.07).

Інвестиції надійшли із 29 країн світу, при цьому на 5 із них припадає 87,5% їх загального обсягу. До п'ятірки найбільших країн-інвесторів входять: Віргінські Британські Острови – 34,7 млн.дол., Кіпр – 17,2 млн.дол., Сполучене Королівство – 8,3 млн.дол., Нідерланди – 6 млн.дол., Сполучені Штати Америки – 3 млн.дол.

Таблиця 18. Структура прямих іноземних інвестицій за країнами походження

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області) тис. доларів

	<i>Приріст за 2007р.</i>	<i>Усього, починаючи з 1994 р. (на1.01.2008р.)</i>
Німеччина	243,9	2507,8
Кіпр	9778,8	17196,6
Австрія	673,7	673,7
Велика Британія	721,2	8323,5
Нідерланди	-3306,7	5950,9
США	-758,7	2997,7
Росія	26,5	282,7
Франція	-	439,2
Віргінські острови, Британські	34694,7	34694,7
Інші	329,9	5888,3
Всього	42403,3	78955,0

Іноземні інвестиції вкладено в 102 підприємства міста. Найбільш інвестиційно привабливими залишаються підприємства з швидкоокупними видами економічної діяльності: підприємства промисловості, у тому числі нафтопереробної, харчової та перероблення сільськогосподарських продуктів, будівельна галузь, торгівля та операції з нерухомим майном. Значні суми інвестицій мають: ВАТ “Херсонський комбінат хлібопродуктів”, ЗАТ “Фрідом фарм Інтернешнл”, ДП “Вендельн Україна”, ВАТ “Херсонський нафтопереробний комплекс”.

Зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг підприємств міста за 2007 рік становив 378,1 млн. дол. США. Сальдо зовнішньої торгівлі позитивне і складає 164,5 млн. дол. США.

Херсон підтримує партнерські зв'язки з Москвою, Сургутом, Калінінградом (Росія), Кишиневом, Тирасполем (Молдова). Виявляють зацікавленість до співробітництва з містом також представники бізнесових кіл Ізраїлю, Фінляндії, Італії, Данії, Швеції, Великобританії, Казахстану, Польщі, Туреччини, США, Голландії, Румунії, Грузії, ОАЕ, Норвегії, Австрії.

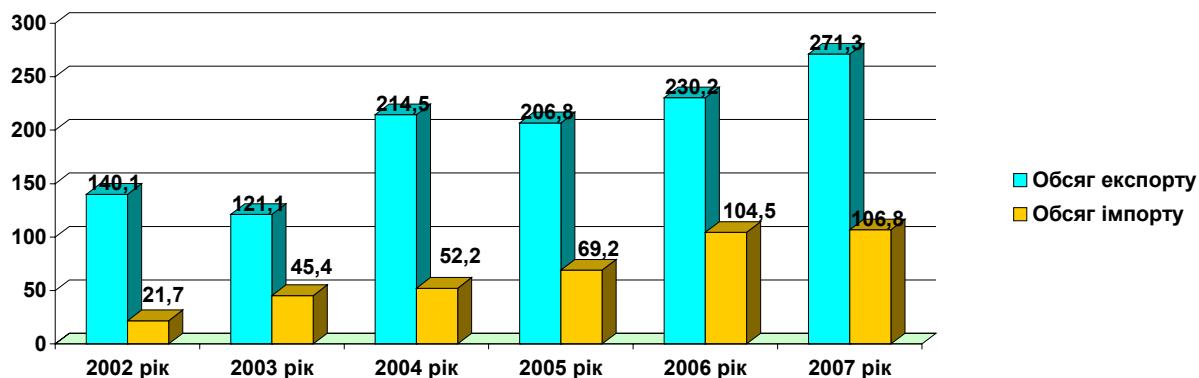

Рис.20. Динаміка обсягів експорту і імпорту, млн. дол. США

Таблиця 19. Товарна структура експорту

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області) тис. доларів

	2003	2004	2005	2006	2007
Живі тварини, продукти тваринного походження	241,6	603,6	546,7	1325,6	1088,0
Продукти рослинного походження	30583,0	53500,2	44468,6	62084,7	46705,2
Жири та олії тваринного або рослинного походження	0,1	2646,4	1331,2	9785,4	5833,3
Готові харчові продукти	6293,4	11626,1	9687,5	13644,8	24150,9
Мінеральні продукти	11506,6	13007,2	15909,1	3460,4	2672,3
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	78,0	435,5	465,0	181,4	405,4
Полімерні матеріали, пластмаси та каучук	151,5	118,0	520,8	550,0	1646,7
Шкіряна і хутряна сировина та вироби з них	–	2925,2	0,1	0,0	6016,0
Деревина і вироби з деревини	577,3	1633,3	1349,3	1113,7	2495,1
Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	11,0	203,1	5,1	20,2	20,6
Текстиль та вироби з текстилю	7774,9	8011,9	8914,4	9397,3	9390,2
Взуття, головні убори, парасольки	–	2,3	4,1	–	0,1
Вироби з каменю, гіпсу, цементу, кераміки, скла	1929,7	2009,1	1303,8	995,6	818,9
Недорогоцінні метали та вироби з них	22533,7	43164,4	41029,6	35672,4	43948,6
Механічне обладнання; машини та механізми, електрообладнання та їх частини; пристрої для записування або відтворення зображення звуку	11715,6	12160,6	14628,3	16022,2	16614,8
Транспортні засоби та шляхове обладнання	5566,3	13968,2	10597,8	29524,7	61022,1
Прилади і апарати оптичні, для фотографування або кінематографії; апарати медико-хірургічні; годинники; музичні інструменти	226,3	5329,5	525,2	1523,2	2217,9
Різні промислові товари	0,6	23,4	114,7	11,0	128,0
Різне	–	9,1	17,9	65,8	146,9

Побратимами міста є Залаегерсег (Угорщина), Зонгулдак (Туреччина), Кент, Тусон (США), Шумен (Болгарія), Сипін, Цзинань (КНР), Руан (Франція). Розглядається можливість встановлення побратимських відносин з м. Плоєшті (Румунія).

Таблиця 20. Географічна структура експорту

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області) тис. доларів

	2003	2004	2005	2006	2007
Країни СНД (без Росії)	12854,9	15050,5	9773,5	12562,6	21724,8
Окремо Росія	10951,1	12952,8	17929,4	18220,5	48744,6
Країни ЄС	46894,6	83023,4	62514,3	66993,7	76646,7
США та Канада	10301,8	13120,1	11493,8	1030,9	698,1
Країни Близького Сходу та Туреччина	10493,1	28725,2	20638,2	45061,3	40739,5
Інші	7694,0	18505,0	29069,9	41509,4	36767,3

Тісні стосунки з містом Кент підтримує Херсонський дизайн – ліцей, учні якого щорічно беруть участь у конкурсі молодих художників міст – побратимів Кента.

5.3. НАЙБІЛЬШІ РОБОТОДАВЦІ

На території міста найбільшими роботодавцями (з персоналом понад 50 працівників) є 33 підприємства та установи.

Таблиця 21. Основні роботодавці, 2007 рік

<i>Підприємство, організація, установа</i>	<i>Вид діяльності (основний)</i>
1. ВАТ «Херсонський суднобудівний завод»	Будування та ремонт суден
2. ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат»	Виробництво бавовняних тканин
3. Морпорт Херсон	Функціонування інфраструктури водного транспорту
4. ВАТ «Херсонські комбайни»	Виробництво інших машин та устаткування для сільського та лісового господарства
5. Херсонський державний технічний університет	Вища освіта
6. ТОВ «Авто-електромаш» Херсон	Виробництво електричного устаткування для двигунів і транспортних засобів
7. Херсонська філія ВАТ «Укртелеком»	Діяльність зв'язку
8. Херсонський педагогічний університет	Вища освіта
9. ЗАТ «Красень»	Виробництво верхнього одягу
10. Херсонська дирекція залізничних перевезень	Функціонування інфраструктури залізничного транспорту
11. ВАТ «ЕК Херсонобленерго»	Розподілення та постачання електроенергії
12. Касово-розрахунковий пункт АСК «Укррічфлот» Херсон	Діяльність морського вантажного транспорту
13. ВАТ «Хлібокомбінат» Херсон	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів
14. Херсонська філія ЗАТ КБ «Приватбанка»	Інше грошове посередництво
15. МКП Виробниче управління водоканала Херсон	Збирання, очищення та розподілення води
16. Херсонський державний аграрний університет	Вища освіта
17. ВАТ «Завод карданих валів»	Виробництво вузлів, деталей та приладдя для автомобілів та їх двигунів
18. ТОВ «Херсонський машинобудівний завод»	Ремонт, технічне обслуговування і монтаж інших машин та устаткування для сільського і лісового господарства
19. ЗАО «Фрідом фарм інтернейшл інк»	Вирощування зернових та технічних культур
20. Завод «Палада»	Будування та ремонт суден
21. МКП Херсонтеплоенерго	Постачання пари та гарячої води
22. Філія АСК «Ускррічфлот» Завод ім. Комінтерну	Будування та ремонт суден
23. ЗАТ «Укрсклопром»	Виробництво ємностей зі скла
24. ТОВ «Херсонський механічний завод»	Лиття інших кольорових металів
25. Вагонне депо станції Херсон -11	Функціонування інфраструктури залізничного транспорту
26. Загін відомчої воєнізованої охорони Одеської залізниці	Функціонування інфраструктури залізничного транспорту
27. ВАТ «Херсонгаз»	Розподілення та постачання газу
28. ДКП «Херсонелектротранс»	Діяльність регулярного електротранспорту, включаючи діяльність фунікулерів та підвісних канатних доріг
29. ВАТ «Херсонська теплоелектроцентрально»	Виробництво електроенергії
30. ДП «Херсонський річковий порт»	Діяльність рейсового пасажирського річкового транспорту
31. ТОВ «ХОТД-02»	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах з перевагою продовольчого асортименту
32. Локомотивне депо Херсон	Діяльність пасажирського залізничного транспорту

5.4. ЕКОНОМІКА МІСТА

Загальний збір податків та зборів по місту у 2007 році збільшився на 166,1 млн.грн (на 37,4 %) і становив 610,2 млн.грн. Зросли надходження на 81 млн.грн - податку з доходів фізичних осіб, на 38 млн.грн - ПДВ, на 18 млн.грн - податку на прибуток та ін.

Підприємствами, організаціями і установами спрямовано до консолідованого бюджету 509 млн.грн. податків і зборів, що на 158,1 млн.грн. (45,1%) більше рівня попереднього року.

У галузевому розрізі найбільші суми податків і зборів забезпечили:

- підприємства промисловості 124,2 млн.грн (24,4% від загальних надходжень),
- транспорту та зв'язку 59,2 млн.грн (15,1 %),
- торгівлі та громадського харчування 53,2 млн.грн (17,6 %),
- будівельні організації 37,8 млн.грн (7,4 %),
- сільського господарства 17,4 млн.грн (3,4 %).

У розрізі податків найбільші надходження сформували:

- податок з доходів фізичних осіб – 246,4 млн.грн (48,4 %) .
- податок на прибуток – 82,1 млн.грн (16,1 %),
- податок на додану вартість – 62,2 млн.грн (12,2 %),
- єдиний податок – 35,8 млн.грн (7 %)
- плата за землю – 19,6 млн.грн

Таблиця 22. Доходи міського бюджету

Місто Херсон (за даними фінансового управління міської ради) тис.грн.

	2003	2004	2005	2006	2007
Податок з доходів фізичних осіб	81545,2	71593	90718,2	122228,2	183926,4
Податок на прибуток підприємств комунальної власності	281,5	231,9	292,4	557,7	1443,7
Місцеві податки та збори	4683,6	4282,1	4573,6	4677,7	6085,4
Плата (податок) за землю	9369,1	9104,9	7933,9	8126	8282,1
Податкові надходження разом	114242,8	107958,1	133302,7	168746,7	238287,1
Дохід від оренди комунального майна	691,8	1072,5	1908	2377,4	3681,6

Доходи міського бюджету, отримані за 2007 рік у сумі 494,5 млн.грн., перевищили рівень доходів 2006 року на 106,6 млн.грн. (+ 27,5 %) та становили 96,5 % до уточненого плану 2007 року.

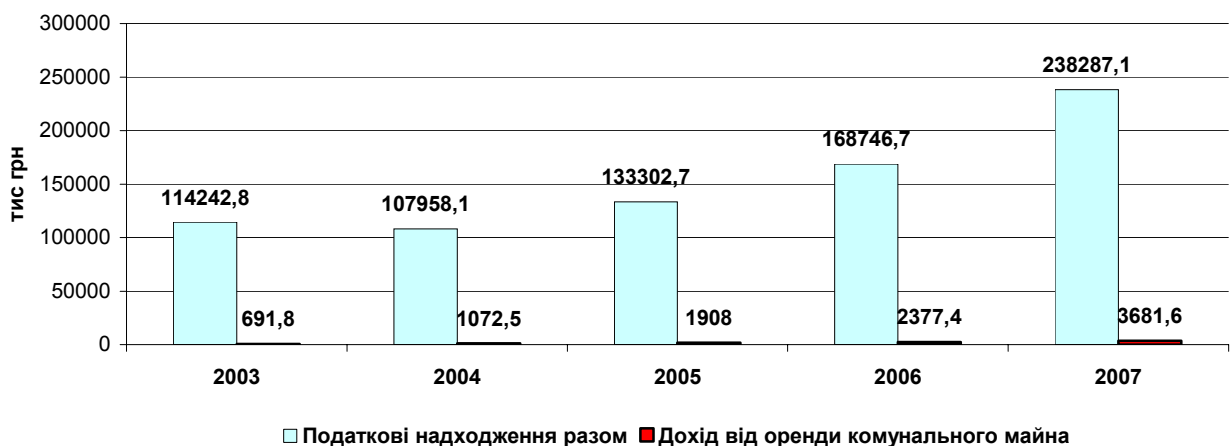

Рис.21. Доходи міського бюджету, тис. грн

Через неможливість проведення земельних аукціонів продаж землі

несільськогосподарського призначення забезпечено на 38,8% від планового завдання, в зв'язку з чим до бюджету розвитку залучено лише 84,4% запланованих надходжень.

У 2007 році доходи міського бюджету склалися на 55,7 % з надходжень податків та зборів, на 39,2% - з трансфертів з державного бюджету, 5,1% склали власні надходження бюджетних установ (від надання платних послуг, оренди та інші).

Господарський комплекс міста забезпечив надходження податків і зборів у сумі 275,2 млн.грн., що на 79,8 млн.грн. більше відповідного періода попереднього року.

Бюджетні установи забезпечили здобуття 25,8 млн.грн. власних надходжень, що на 5,6 млн.грн. більше ніж 2006 рік.

З державного бюджету місту повернуто у вигляді трансфертів 193,6 млн.грн (на 21,2 млн.грн більше ніж у 2006 році):

- дотації з державного бюджету отримані в обсязі 100% у сумі 79,1 млн.грн;
- субвенції з державного бюджету надійшли у сумі 114,5 млн.грн (85,3%).

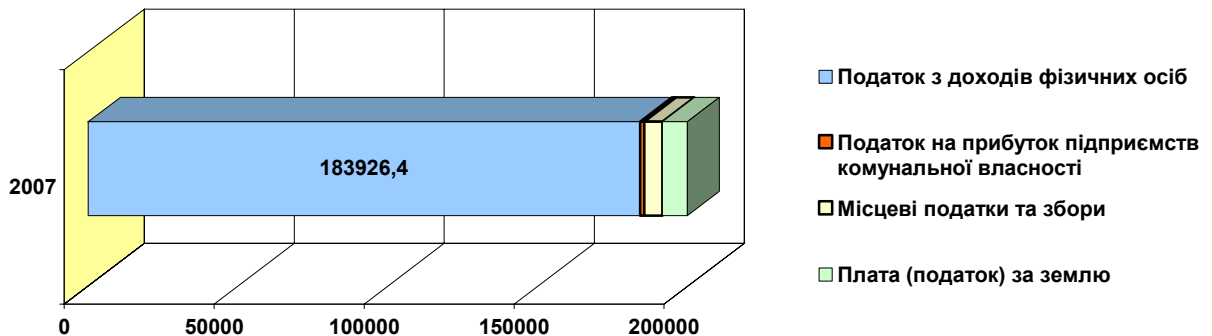

Рис.22. Структура доходів міського бюджету, тис. грн, (2007 рік)

Видатки міського бюджету в 2007 році становили 488,3 млн. грн. та перевищують рівень 2006 року на 106,4 млн.грн (27,9%).

Неповне використання бюджетних коштів 2007 році відбулося у зв'язку з ускладненням процедури тендерних закупівель.

Найбільші видатки зосереджені в освіті (31,8% загальних видатків), які зросли у порівнянні з 2006 роком на 40%; в охороні здоров'я (21% загальних видатків), зростання - 138,6%; у соціальному захисті та соціальному забезпеченні (19,1%), які зросли у 2 рази. Ці три напрямки фінансування обійняли 72% загальних видатків.

Земельні ділянки. Генпланом міста передбачається удосконалення внутрішньої організації та розвиток існуючих функціональних зон, а також освоєння нових територій.

Основним функціональним елементом у планувальній структурі міста є житлова зона. Загальний обсяг передбачаємого Генпланом міста нового житлового будівництва до 2025 року (розрахунковий термін) становить 1853,0 тис.кв.м.

Вільних земельних ділянок промислового призначення в місті не існує. Всі великі промислові підприємства потребують на сьогодні інвентаризації, модернізації та реконструкції.

Таблиця 23. Ділянки міста, передбачені під забудову

<i>Вільні земельні ділянки ландшафтно-рекреаційної зони на лівому березі р.Дніпро</i>	
Призначення земельних ділянок	Площа ділянки за межами міста, га
Водно-спортивний комплекс	7,5
Культурно-розважальний комплекс	9,0
Дитячий комплекс	18,0
<i>Вільні земельні ділянки для перспективного будівництва торговельних центрів загальноміського та районного значення</i>	

Місце розташування торговельних центрів	Площа, га		Перелік землекористувачів за межами міста
	в межах міста	за межами міста	
Каховська площа	1,5	-	
МКР „Корабел”	3,75	-	
вул.Ворошилова	-	3,5	Антонівська селищна рада
Миколаївське шосе	1,12	-	
Корабельна площа	2,0	-	
Бериславське шосе	-	20,0	Антонівська селищна рада
<i>Вільні земельні ділянки, передбачені для перспективного житлового будівництва відповідно до Генерального плану м.Херсона, затвердженого рішенням міської ради від 26.12.2003 №443</i>			
Типи забудови	Потреба в територіях до 2025 року, га (тис.км.м загальної площі житла)		Перелік землекористувачів за межами міста
1. Садибна житлова забудова, всього	794,2 (936,8 тис.кв.м)		
	у межах міста	за його межами	
В т.ч.	284,2	38,5	Антонівська селищна рада
- район Таврійський (322,7 га)			
- район Текстильників (221,5 га)	-	221,5	Зеленівська селищна рада
- район Жовтневий (110 га)	-	110	Наддніпрянська селищна рада
- район Прибережний (140 га)	-	140	Антонівська селищна рада
Разом	284,2	510	
2. Багатоквартирна житлова забудова	86,5 (530,5 тис.кв.м)		
- район Таврійський (МКР 4-А, 4-Б)	42,0 (294,0 тис.кв.м)	-	
- житловий квартал по вул.Залагерсег	19,5 (136,5 тис.км.м)	-	
- житловий квартал „Корабел”	25,0 (100 тис.кв.м)	-	

VI. ДОВКІЛЛЯ

6.1. АТМОСФЕРА

Протягом декількох років обсяг викидів стаціонарними джерелами забруднення мав тенденцію до зниження. Однак з 2006 року обсяг викидів в атмосферне повітря збільшився за рахунок джерел забруднення, по яких раніше дані не враховувалися (АГНКС тощо). Обсяг забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря усіма видами транспорту, зростає у зв'язку зі збільшенням кількості автотранспорту, на який припадає більше 90% випадків.

Таблиця 24. Забруднення повітря, стаціонарні джерела

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області) річні дані, тонн

	<i>SO₂</i>	<i>NO_x</i>	<i>Пил</i>
1997	5840,5	1344,2	24,8
1998	5840,5	1344,2	24,8
1999	1753,9	773,6	16,4
2000	1590,2	774,6	22,6
2001	1466,2	654,5	16,9
2002	1370,9	730,5	14,9
2003	1399,7	636,2	17,2
2004	1428,9	927,6	71,7
2005	1122,7	689,0	84,4
2006	521,5	453,7	52,3
2007	409,6	524,2	68,6

У 1997-2003рр. у графі: “SO” – наведено викиди сірчистого ангідриду
“NO” – наведені викиди окислів азоту (в перерахунку на NO₂)
“пил” – наведені викиди сажі
З 2004р. змінено методологію обліку, тому у 2004-2007рр. у графі:
“SO” – наведено викиди діоксиду сірки
“NO” – наведені викиди окислів азоту (NO₂ + N₂O)
“пил” – наведені викиди сажі

У місті в останні роки спостерігається погіршення стану **зелених насаджень**, у своїй більшості висаджених у післявоєнний період, та незадовільний стан газонів. Причиною цього є фізіологічне старіння дерев, які потребують заміни за віком, недостатність бюджетних коштів на утримання об'єктів зеленого господарства, відсутність міського спеціалізованого підприємства зеленого будівництва, а також відсутність належного догляду підприємств, установ та організацій за зеленими насадженнями, які знаходяться на прилеглих до них територіях.

6.2. УТИЛІЗАЦІЯ ВІДХОДІВ

Основним джерелом забруднення водних об'єктів міста є недостатньо очищені стічні води, що скидаються у поверхневі водойми МКП „Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства м. Херсона” та деякими підприємствами міста. Річний обсяг скидів стічних вод у 2006 році, за даними статзвітності, склав 26,72 млн. куб. м (на 7% менш ніж у 2005 році), з них без очистки – 1,676 млн. куб.м, недостатньо очищені – 24,9 млн. куб.м. Для вирішення проблеми потрібно проводити реконструкцію та заміну зношеного обладнання міських очисних споруд. Необхідно також підтримувати у робочому стані, проводити очистку мереж підприємств, що здійснюють скиди стічних вод у поверхневі водні об'єкти. В 2007 році здійснено роботи з перекладення 1,92 км самопливного каналізаційного колектора № 8 (від м'ясокомбінату до КНС-7), за рахунок міського бюджету на суму 293,5 тис. грн, державного – 3467,1 тис. грн. Також ведеться очистка мереж суднобудівного заводу (витрачено 18,8 тис. грн власних коштів) та інших підприємств, що здійснюють скиди стічних вод у поверхневі водні об'єкти.

За статистичними даними щодо поводження з відходами на підприємствах міста за 2005 та 2006 роки, мінімізовано кількість відходів, що зберігаються на підприємствах. Головним чином, їх передають іншим підприємствам на утилізацію та переробку..

Таблиця 25. Обсяг вироблених відходів та вартість утилізації, 2006

м.Херсон за даними головного управління з питань життєдіяльності міста міської ради

Тип відходів	Кількість (т)	Вартість (тис. грн.)
Змішані побутові відходи	101236	976,9
Інші відходи, що не піддаються компостуванню	10036	122,5
Цегла	8638	43,5

У місті існує єдине звалище твердих побутових відходів (ТПВ), яке, за інформацією Південно-Української гідрогеологічної експедиції, може використовуватися для знешкодження та захоронення ТПВ ще 2-3 роки, за умови проведення заходів із запобігання забрудненню довкілля та первісного сортування ТПВ. В 2007 році за рахунок коштів фонду охорони навколишнього природного середовища у складі міського бюджету розроблено проектно-кошторисну документацію (49,0 тис. грн) та розпочато роботи з рекультивації існуючого звалища (135,0 тис. грн). У 2008 році роботи продовжуватимуться, на їх фінансування передбачено 200,0 тис. грн із зазначеного фонду. Місту вкрай необхідно будівництво нового місця видалення відходів. Розглядається можливість будівництва нового полігону ТПВ біля с. Сонячного Білозерського району.

6.3. ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА

На території міста розташовано 78 потенційно небезпечних об'єктів та споруд, у т.ч. 11 хімічно небезпечних об'єктів (один об'єкт підвищеної хімічної небезпеки, зазначений в Державному реєстрі – міське комунальне підприємство „Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства м. Херсона”), на яких можуть виникнути аварії та катастрофи. Місто також є зоною ризику виникнення аварій і катастроф природного характеру (підтоплення ґрунтовими водами, буревії, зсувні процеси).

У Херсоні існує проблема підтоплення території, що загрожує безпеці проживання населення, негативно впливає на стан підземної комунальної мережі, житлових і промислових будівель, транспортної мережі. Підтоплення обумовлено як природними факторами, так і негативними наслідками діяльності людини. Це - безстічний рельєф з природними подовими пониженнями (район залізничного вокзалу, Млини, Північний, Текстильників), відсутність природних дренажів, що пов'язано зі знищенням ярів. Значно загострюють проблему збільшення площі забудови, асфальтованої площі за рахунок зменшення зелених зон, витікання води з водопровідних та каналізаційних мереж при аваріях, порушення нормальної роботи систем дощової каналізації.

VII. ІНФРАСТРУКТУРА

7.1. КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО

У Херсоні налічується 11 площ, 214 вулиць, набережна ріки Дніпра, більше ніж 150 га парків і скверів, 175 га газонів, 10 фонтанів. Загальна довжина доріг м.Херсона з асфальтобетонним покриттям складає 402,7 км (загальною площею 2,2 млн.кв.м), 1138 тис.кв.м прибордюрної частини доріг, алей та тротуарів протяжність мереж зовнішнього освітлення – 591,6 км., міський полігон твердих побутових відходів, пляжі, кладовища.

Протягом року поточним утриманням та капітальним ремонтом об'єктів зовнішнього благоустрою міста займалися 28 підприємств, на кінець року - 12 підприємств приватної та комунальної форми власності виконується великий обсяг робіт із розвитку і реконструкції інфраструктури міста: проведено капітальний ремонт Панкратівського мосту і мосту через р.Кошову; реконструйовано залізничний вокзал та Привокзальну площу; за рахунок коштів населення і спонсорів відновлено Потьомкінський сквер і пам'ятник засновнику нашого міста Г.О.Потьомкіну; ведеться великий обсяг робіт із капітального ремонту і реконструкції доріг, реконструйовано площу біля пам'ятника Т.Г.Шевченку; реконструюються і реставруються пам'ятки архітектури міста: Катерининській і Свято-Успенський собори, вул. Суворова, реставровано і розміщено на почесне місце пам'ятник великому полководцю О.В.Суворову.

Роботи із забезпечення та реконструкції зовнішнього освітлення вулиць та світлофорних об'єктів виконує комунальне підприємство "Херсонміськвітло".

Житловий фонд міської ради (4120,9 тис.кв.м) обслуговується 6 організаціями різних форм власності, створено 143 об'єднання співвласників багатоквартирних будинків.

Обслуговуванням і ремонтом ліфтів, яких у місті налічується 1354, займається ЗАТ "Херсонліфт", ТОВ „Спецсервіс”

Таблиця 26. Енергоспоживання

Херсонська міська рада (дані тепло-, газо-, водо-, енергопостачальних підприємств та організацій Херсона)

(на рік)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Електроенергія (МВт-год), у тому числі:							
- населення	45,676	224,898	213,590	212,906	214,453	259,307	241,056
- підприємства	457,640	440,487	480,219	473,883	469,735	453,544	459,841
<i>Проектна потужність</i>	<i>521,316</i>	<i>665,385</i>	<i>693,809</i>	<i>686,789</i>	<i>684,190</i>	<i>712,851</i>	<i>710,897</i>
Газ (тис. м ³)	346343,1	443473,1	509886,0	540216,0	541986,5	493597,0	404986,1
<i>Проектна потужність</i>	<i>1725720</i>	<i>1725720</i>	<i>1725720</i>	<i>1725720</i>	<i>1725720</i>	<i>1725720</i>	<i>1725720</i>
Питна вода (тис. м ³)	36479	39627	34368	34846	35382	33038	31892
<i>Проектна потужність</i>	<i>43727</i>	<i>43727</i>	<i>43727</i>	<i>43727</i>	<i>43727</i>	<i>43727</i>	<i>43727</i>
Опалення (Гкал), у тому числі:							
- населення	163173	579541	712026	773083	744067	621094	463397
- підприємства	106887	402890	545744	610228	583204,9	478854	350862
- підприємства	56286	176651	166282	162855	160862,1	142240	112535
<i>Проектна потужність, Гкал/МВт</i>	<i>540/80</i>	<i>1223/80</i>	<i>1223/80</i>	<i>1223/80</i>	<i>1223/80</i>	<i>1223/80</i>	<i>1223/80</i>

Послуги водопостачання та водовідведення надає міське комунальне підприємство "Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства м.Херсона".

Джерелом водопостачання в місті Херсоні є підземний сарматський водоносний горизонт. Водозабір ведеться з 152 артезіанських свердловин глибиною від 60 до 100 м. З них 60% подають воду, яка не відповідає вимогам держстандарту по загальній жорсткості, сухому залишку, вмісту хлоридів, сульфатів. Через подачу некондиційних вод або незадовільний санітарно-технічний стан, підлягають тампонуванню близько 20% свердловин. У 2007 році проведено тампонаж 9 артсвердловин (60,8 тис. грн. - з Фонду). Для поліпшення технічних характеристик свердловин та якості питної води в 2007 році проведено чистку 8 свердловин (60,6 тис грн. - з Фонду).

Мережі водопроводу складають 813,6 км. Насосних станцій водопроводу 6 одиниць, 26 насосних агрегатів. Пропускна спроможність каналізаційної системи – 250 тис.м³ на добу. Мережі каналізації – 284 км.

Стан водопровідно-каналізаційного господарства характеризується дефіцитом фінансових ресурсів, необхідних для належної експлуатації та обслуговування систем водопостачання та водовідведення, енергоємністю та зношеністю обладнання внаслідок тривалої експлуатації.

Головним споживачем послуг водопостачання і водовідведення є населення міста (91,7% та 77,9% відповідно).

Газопостачання населенню міста здійснює ВАТ "Херсонгаз", електрична енергія надається через міські електричні мережі ВАТ ЕК "Херсонобленерго".

Теплопостачання у місті здійснюється 7 організаціями, провідні з них – міське комунальне підприємство "Херсонтеплоенерго" та ВАТ "Херсонська ТЕЦ".

Починаючи з 2002 року в обсягах природного газу враховується споживання МКП „Херсонтеплоенерго”. До 2002 року це споживання не враховано через відсутність даних.

7.2. ТРАНСПОРТ ТА ЗВ'ЯЗОК

Повітряний зв'язок обслуговує ДКП "Аеропорт-Херсон" з аеровокзальним комплексом пропускною спроможністю 400 пасажирів на годину та злітно-посадковою смугою з капітальним покриттям, яка дозволяє експлуатацію літаків типу ІЛ-18, АН-24, ЯК-40. Має сектор для міжнародних перевезень. На даний час обслуговує тільки чартерні рейси.

Водний транспортний зв'язок Херсона з іншими регіонами здійснюється:

- Херсонським морським торговельним портом, який належить до портів І категорії, обладнаний 10 вантажними причалами та має 3 затони з 6 причалами, має свій портовий флот. Напрямки перевезень портовим флотом – країни Середземного моря;

- Херсонським річковим портом АСК "Укррічфлот", який має 19 причалів і здійснює перевезення вантажів і пасажирів у міжміських, каботажних і закордонних напрямках;

„Морські ворота”, до річч, єдині на Дніпрі, використовують, поряд з морським торговельним портом, ще чотири перевізники вантажів різних форм власності: ПП ВКФ „Елена”, ЗАТ АКСК „ХЕАСККО”, ПП „Золоті ворота”. У 2007 році вантажооборот морських перевезень склав 65,5 млн. тонно-кілометрів.

Дніпровську водну артерію використовують для перевезень вантажів чотири підприємства: ДП „Херсонський річковий порт”, ПП „АНК”, ТОВ „Фірма „Світова лінія” та ЗАТ „ЮСК”. Їх вантажооборот у 2007 році становив 88,4 млн. тонно-кілометрів.

Морським та річковим портами протягом 2007 року перероблено 6620,5 тис. тонн вантажів, оброблено 931 судно.

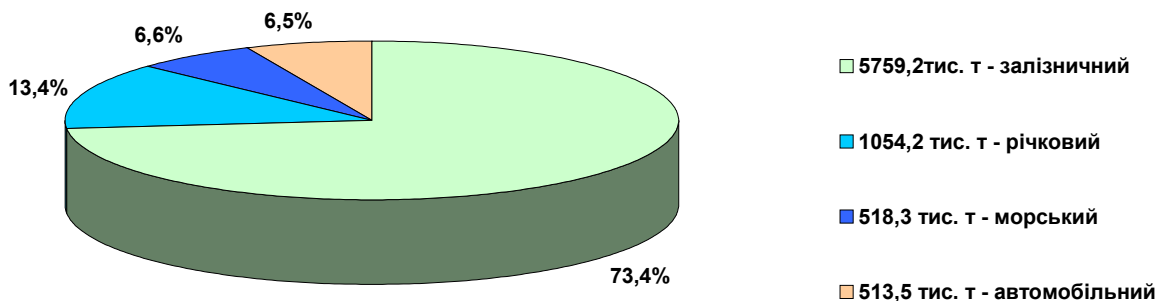

Рис.23. Структура вантажних перевезень за видами транспорту, 2007

Залізничний транспортний зв'язок Херсона з іншими регіонами здійснюється Херсонською дільницею Одеської залізниці, протяжність колій якої по території області становить 520 км. Через станцію Херсон за добу проходить 44 пари пасажирських та 21 пара

вантажних потягів; Херсонська дирекція залізничних перевезень Одеської залізниці виконує близько 80% вантажних перевезень та перевезення пасажирів за 5 напрямками по Україні та ближньому зарубіжжю, обслуговує 3 приміські маршрути.

Автотранспортні вантажоперевезення здійснюють більше трьох десятків автотранспортних підприємств і організацій. Їх вантажооборот у 2007 році склав 70,2 млн. тонно-кілометрів.

Місто Херсон і його приміська зона зв'язані з загальною мережею автомобільних доріг України автодорогами державного і місцевого значення. Основу транспортної системи складають магістральні дороги державного значення М-14 Одеса-Мелітополь-Новоазовськ і М-24 Херсон-Красноперекіпськ-Сімферополь (за європейською кваліфікацією Е-58 і Е-97 відповідно). Напрямок доріг співпадає з майбутньою трасою міжнародного транспортного коридору ЧЕС Рені-Ізмаїл-Одеса-Миколаїв-Херсон-Мелітополь-Бердянськ-Маріуполь-Новоазовськ.

Автотранспортні перевезення пасажирів обслуговують:

- Херсонський міжміський автовокзал І класу з максимальною кількістю відправлень автобусів – 135, з яких 55 – транзитних;

- Приміська автостанція І класу з максимальною кількістю відправлень автобусів – 187, з яких 62 – міжміські (без урахувань маршрутних таксі та приватних перевізників).

Таблиця 27. Громадський транспорт

Херсонська міська рада (за даними Головного управління статистики в Херсонській області)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Перевезено пасажирів, тис. *	76933,5	71340,4	77130,5	83998,0	93139,9	135319,2	146270,2	106314,7
Сумарна довжина маршрутів, км **	807,9	832,9	939,2	1054,8	1163,0	1224,1	1379,6	1457,6
Кількість маршрутів **	35	36	43	43	47	50	50	51
Пасажирооборот, млн. пас.км *	711,8	696,8	793,8	907,4	1026,0	1342,4	1453,0	1164,4

** - за даними управління транспорту та зв'язку міської ради

Міський пасажирський транспорт. Електротранспорт міста – це 8 тролейбусних маршрутів загальною протяжністю 160,7 км, на яких щоденно працює 78 тролейбусів. МКП „Херсонелектротранс” забезпечує майже 50% пасажирських перевезень, у тому числі пасажирів 28 пільгових категорій. Електротранспортом у 2007 році перевезено 47,5 млн. городян і гостей міста.

Автоперевезення пасажирів по місту здійснює МКП "Херсонкомунтранссервіс" та 20 підприємств і приватних фірм, які обслуговують мешканців міста на 50 маршрутах. У режимі маршрутного таксі щоденно на дороги міста виходить 750 автобусів і мікроавтобусів. Довжина автобусної мережі по осі вулиць – 89,5 км.

Дачників та відпочиваючих Дніпром перевозять ДП „Херсонський річковий порт”, ТОВ „Світова лінія ЛТД” та малотоннажні судна та боти, що належать приватним підприємцям.

На 1000 городян припадає близько 253 одиниці автотранспорту, з них 68% - легкові автомобілі.

Телекомунікації та зв'язок. Ще у 1862 році у місті запрацював телеграф. 110 років тому була введена перша телефонна станція з ручним обслуговуванням. За ініціативи винахідника радіо Попова О.С., саме в Херсоні була побудована (у 1902 році) перша в Україні цивільна радіотелеграфна станція, яка зв'язала місто з Голою Пристанню.

На території міста функціонує 33 підприємства, що надають послуги за наступними видами зв'язку: телефонний міжміський; телефонний міський; мобільний; поштовий; передача і прийом телерадіопрограм, радіозв'язок; телефонний сільський; комп'ютерний; телеграфний; проводове мовлення; держінспекція електрозв'язку.

Телефонний зв'язок у місті забезпечується 28 АТС. Кількість телефонних абонентів становила більше 87 тис. чол. Щільність телефонів на 100 мешканців складає 33,77. З початку року населенню міста встановлено 5800 телефонів.

Кількість абонентів мобільного зв'язку по усіх операторах становить близько 400 тис. Мобільним зв'язком у місті користуються 1143 абонентів на 1000 мешканців.

Кількість користувачів мережі Internet становила 14008 абонентів. Послуги надають більше 10 Internet – провайдерів.

Передачу та прийом телерадіопрограм, радіозв'язок забезпечують 7 підприємств зв'язку.

VIII. ЗАКЛАДИ СУСПІЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ

У місті функціонує мережа різних за організаційно-правовими формами, статусом закладів освіти, що задовольняють потреби населення в освітянських послугах від шкільного до післявузівського рівнів.

Таблиця 28. Випускники навчальних закладів

Херсонська міська рада* - за даними Головного управління статистики в Херсонській області

Тип навчального закладу	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Середні школи всього	8575	9469	9322	9596	9657	9759	8641	8464	7692	7377
II ступеня 9 кл.	5346	5547	5571	5615	5740	5537	4949	4703	4166	3945
III ступеня 11 (12) кл.	3229	3922	3751	3981	3917	4222	3692	3761	3526	3432
Вищі навчальні заклади	6246	6232	6550	7093	10003	8654	8245	9911	11082	10762

У місті функціонують: 80 дошкільних закладів на 9 тис.місць; 68 міських загальноосвітніх закладів на 34,4 тис.місць, з них: 2 вечірні школи, 4 приватних школи, 4 гімназії, 4 ліцеї, 8 спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням окремих предметів, 29 середніх загальноосвітніх школи I-III ступеню та 6 – I-II ступеню, 3 спеціалізовані (корекційні) школи, 8 навчально-виховних комплекси; 11 позашкільних навчальних заклади на 12,7 тис.місць; 12 ПТУ, в яких навчається більше 4 тис.учнів; 9 вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, які навчають 7,6 тис.студентів; 5 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, в яких навчаються 25,5 тис.студентів; 14 філій відокремлених структурних підрозділів вищих навчальних закладів, які навчають близько 7,3 тис.студентів.

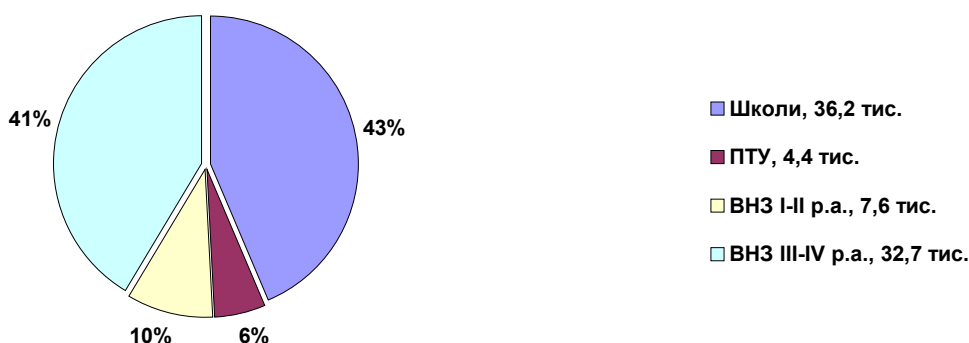

Рис.24. Розподіл учнів і студентів за видами закладів освіти, %

Система охорони здоров'я в місті представлена 11 міськими та 17 обласними лікувально-профілактичними установами.

Міські лікувально-профілактичні установи: 3 багатопрофільні медичні установи; протитуберкульозна поліклініка; дерматовенерологічна поліклініка; психоневрологічна поліклініка; геріатрична лікарня; пологовий будинок; станція швидкої та невідкладної допомоги; міська стоматологічна поліклініка; дитяча стоматологічна поліклініка; п'ять амбулаторій, які працюють на засадах сімейної медицини.

У міських лікувально-профілактичних установах щорічно лікується понад 80 тис.громадян.

У Херсоні також розташовані: Обласна клінічна лікарня з діагностичним центром та обласною консультативною поліклінікою; Обласна дитяча клінічна лікарня; Обласний кардіологічний диспансер; Госпіталь інвалідів Великої вітчизняної війни; Обласна психіатрична лікарня; Обласна інфекційна лікарня ім.Горбачевського; Обласний протитуберкульозний диспансер; Обласний онкологічний диспансер; Обласний наркологічний диспансер; Обласна стоматологічна поліклініка; Обласний центр здоров'я та нетрадиційної

медицини; Обласна станція переливання крові; Обласний центр профілактики та боротьби із СНІДом; Будинок дитини; Дитячий санаторій "Дніпро".

Таблиця 29. Місткість лікарень, 2007

Херсонська міська рада (за даними управління охорони здоров'я міської ради)

Лікувальні установи (без закладів охорони здоров'я обласного підпорядкування)	Кількість ліжок	
	Стационар	Денний стационар
Лікарня Дніпровського району	530	80
Лікарня ім.Тропіних	470	113
Лікарня Суворовського району	380	91
Гериатрична лікарня	60	-
Пологовий будинок	130	30
Станція швидкої медичної допомоги ім.О.Ягофарова	-	-
Міська стоматологічна поліклініка	-	-
Дитяча стоматологічна поліклініка	-	-
Міська стоматологічна поліклініка	-	-
Міська шкірно-венерологічна поліклініка	-	4
Міська психоневрологічна поліклініка	-	-
Міська протитуберкульозна поліклініка	-	-
Всього	1570	318

Мережа закладів **культури** включає в себе: 2 обласні бібліотеки (ім.О.Гончара та юнацька ім.Б.Лавренюва); 34 масові міські бібліотеки, об'єднані у централізовану бібліотечну систему з книжковим фондом 686,3 тис. примірників і фондом періодичних видань більше 16 найменувань; 25 музеїв (Херсонські обласні краєзнавчий та художній ім.Шовкуненка та 23 музеї на підприємствах та в загальноосвітніх навчальних закладах); удожно галерею та виставковий зал; 2 театри (Херсонський академічний музично-драматичний театр ім.Куліша та обласний театр ляльок); обласну філармонію; 7 закладів клубного типу на 1017 місць; 3 концертні організації; 5 кінотеатрів на 2280 місць; 2 училища (музичне і культури); 4 музичні школи; 2 дизайн-ліцеї та дитячу художню школу.

На території міста розташовані 212 пам'яток історії і архітектури.

Традиційними для міста стало щорічне проведення Міжнародного театрального фестивалю "Мельпомена Таврії", Дня міста, фестивалів національних менших, пісні про Херсон та святкування державних свят.

Херсон – це місто молоді, у якому мешкають більше 100 тис. молодих людей у віці від 14 до 30 років. У місті створена мережа закладів, що займаються проблемами молоді і підлітків. Вона включає: 29 громадських молодіжних організацій; 5 дитячо-громадських організацій; 3 жіночі громадські організації; відділ у справах сім'ї та молоді виконкому міської ради.

Найбільш яскравими є традиційні молодіжні свята: День молоді, День студента; конкурси: "Найкраща журналістка міста", "Єралаш", "Міс Університет"; фестивалі "Дідцебаба", "Херсонські обжерні ряди"; КВК; конкурс графіті "Скеля" тощо.

Усього у місті 624 **спортивні споруди**, у яких займається всіма видами фізкультурно-оздоровчої роботи 42,5 тис.херсонців, у тому числі: 111 спортивних залів, включаючи спортивні зали підприємств і установ міста (загальна площа перевищує 17760 кв.м); 4 плавальних басейни; 5 стадіонів, 247 спортивних майданчиків, з яких: 28 тенісних корти, 25 футбольних полів; 9 стрілецьких тирів; 1 спортивна споруда зі штучним льодом; 34 майданчики з тренажерним обладнанням; Шахово-шашковий центр; 16 водно-спортивних баз.

У місті розташовано: Вище училище фізичної культури; Школа вищої спортивної майстерності; 2 дитячо-юнацьких клуби фізичної підготовки; 11 дитячо-юнацьких спортивних шкіл; 6 спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву.

У Херсоні зареєстровано і працює 71 спортивний клуб і 10 кімнат школярів за місцем проживання, в яких працює 168 спортивних працівників і тренується 8175 спортсменів.

Традиційними для міста є спартакіади: школярів "Малі олімпійські ігри"; допризовної та призовної молоді; "Повір у себе" серед дітей-інвалідів; інші фізкультурно-масові заходи різного рівня.

ІХ. ТУРИЗМ

Херсонщина характеризується унікальним для степової зони комплексом природних умов і ресурсів. Географічне розташування міста між Чорним та Азовським морями у центрі Українського Причорномор'я, сприятливий для життя, господарювання та відпочинку клімат, тривалість літа 5-5,5 місяців (в середньому на рік припадає приблизно 2000-2700 годин сонячного світла), наявність у безпосередній близькості дельти річки Дніпро, лікувальних озер з грязі та ропи на лівому березі, наявність штучних лісових масивів, біосферних заповідників світового значення, відомі в Україні національні природні парки, заказники, заповідні урочища, пам'ятки садово-паркового мистецтва, водно-болотні угіддя міжнародного значення, 12 населених пунктів, віднесених до курортних, сприяють залученню відпочивальників.

Культура населення міста відзначається полінаціональністю традицій, які сформували унікальну фольклористику краю. Традиційна гостинність з привабливим мистецтвом кулінарії та виноробства притаманна людям, проведення фестивалів, виставок, ярмарків сприяють формуванню привабливого іміджу міста.

Таблиця 30. Кількість гостей міста

м.Херсон (за даними Головного управління статистики в Херсонській області)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
28172	29250	32878	40659	36225	33131	29696	24035

Ринок готельних послуг міста насичений різноманітними пропозиціями. Індивідуальні невеликі готелі межують з багатоповерховими комплексами, набір послуг досить широкий та досконалий.

Таблиця 31. Можливості розміщення гостей у готелях, пансіонатах, турбазах

м.Херсон

<i>Заклад</i>	<i>Кількість ліжок</i>	<i>Річна заповнюваність, %</i>
Готель «Мускат»	14 номерів, 28 ліжок-місць	70% Середньорічна
Готель «Версаль»	7 номерів 18 ліжок-місць	95% Середньорічна
Готельний комплекс "Гостинний Двір"	30 номерів, 60 ліжок-місць	70% Середньорічна
Готель «Елена»	6 номерів, 12 ліжок-місць	80% Середньорічна
«Імперіал» готель	5 віп-номерів 10 ліжок-місць	20% середньорічна
«Нінель»	15 номерів 25 ліжок-місць	90% середньорічна
2 готельних комплекси	17 номерів 25 ліжок-місць	
Готель «Фрегат»	189 номерів, 300 ліжок-місць	80 % середньорічна
Готель «Бригантина»	192 ліжок-місць	60% середньорічна
Готель «Меридіан»	38 номерів, 60 ліжок-місць	60% середньорічна
Готель-санаторій «Чайка»	235 ліжок-місць	60% середньорічна
Готель «Анжеліна»	13 номерів, 25 ліжок-місць	70 % середньорічна
Будиночки готельного типу «Панські розваги»	8 номерів, 16 ліжок-місць	70% середньорічна
Готель «Комфорт»	100 ліжок-місць	70% середньорічна
Готель «1 Травня»	51 ліжок-місць	45% середньорічна

Щороку в червні у м. Херсоні проводиться Міжнародний театральний фестиваль „Мельпомена Таврії”, на який запрошуються творчі колективи різних країн світу.

Двовікова історична спадщина міста, що є надбанням громади та головним туристичним ресурсом, наповнена пам'ятками історії та архітектури. Формування туристичних маршрутів по місту неможливе без відвідин залишків херсонських фортифікаційних споруд, Катерининського собору з розташованими на подвір'ї похованнями відомих діячів Російської імперії князя Г. Потьомкіна, Н.І. Корсакова, І.М. Синельникова, С.А. Волконського, П.Д. Мартинова, С. Максимовича. Улюбленим місцем відвідин туристів є пам'ятник Г. Потьомкіну, Д. Говарду, Ф. Ушакову, Першим корабелям, музеї міста: художній ім. О. Шовкуненка, краєзнавчий, літературний ім. Б. Лавреньова, природничий музей.

Позитивною рисою для розвитку туристичної галузі є також відсутність у місті масштабних видобувальних підприємств, які могли б негативно впливати на екологічний стан міста.

Таблиця 32. Місткість споруд культурно-спортивного призначення

м.Херсон (за даними управління молоді та спорту і культури міської ради), кількість відвідувачів

<i>Споруда</i>	<i>вміщує</i>	<i>Події чи заходи, що викликають найбільший приплив гостей</i>
Херсонський міський спротивний комбінат "Кристал"	25000	Фестивалі, спартакиади, спортивні змагання, Чемпіонати з футболу
Шахово-шашковий центр	250	Чемпіонати та першості міста, області, України з шахів та шашок
Обласний академічний музично-драматичний театр ім.М.Куліша	680	Проведення концертів, спектаклів, ювілейних вечорів тощо
Кіноконцертний зал „Ювілейний”	1600	Проведення кіносеансів, концертів відомих виконавців
Обласний палац молоді	800	Проведення концертів, фестивалів, конкурсів
Площа ім.Шевченка	3000	Проведення мітингів, церемоніалів тощо
Площа біля ккз „Ювілейний”	5000	Проведення концертів, фестивалів тощо
Набережна Дніпра (парк Слави)	50000	Проведення гала-концерту на День міста

У місті роками визначались основні місця відпочинку туристів. Улюбленими стали пішохідна вулиця Суворова, сквер біля пам'ятника Г. Потьомкіну, Гідропарк. Гідропарк є відомою в місті територією відпочинку пересічних херсонців та гостей міста, що характеризується насиченням транспортного сполучення та міських жителів у період літнього сезону. Мікрорайон „Корабел”, близький до річки Дніпро і віддалений від інших промислових підприємств, став одним з найекологічніших районів міста з досить розвинутою інфраструктурою, тому має значні перспективи для туристичної галузі.

Відповідно до потреб ринку, на забезпечення туристичних потоків працюють туристичні підприємства, ліцензовані як оператори та агенти туристичного ринку. Серед туристичних підприємств значною популярністю користуються оператори «Золоте руно», «Херсонтурист», агенти «ЮМіс», «Ветер странствий», (ПП Григорчик Н.Ю.) та інші.

X. ЦІЛІ РОЗВИТКУ МІСТА

Міські цільові програми розвитку

1. Комплексна програма „Соціальний захист”
2. Міська програма „Вчитель”
3. Міська програма розвитку позашкільних навчальних закладів на 2002-2008 роки
4. Програма роботи з обдарованою молоддю міста на 2003-2008 роки
5. Програма інформатизації та комп'ютеризації освітньої галузі міста
6. Міська програма розвитку дошкільної освіти на 2003-2008 роки
7. Програма відпочинку та оздоровлення дітей на період до 2008 року
8. Програма розвитку дітей з вадами фізичного і розумового розвитку
9. Програма правової освіти населення м. Херсона на 2006-2010 роки
10. Міська програма впровадження профільного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах м.Херсона на 2007/10 роки
11. Міська цільова програма соціально-просвітницької підтримки хворих на цукровий діабет на 2007-2012 роки
12. Міська програма реформування первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини на 2007-2010 роки
13. Міська програма протидії захворюванню на туберкульоз на 2007/11 роки
14. Програма культурно-масових та мистецьких заходів
15. Міська комплексна програма „Херсонська молодь – 2008”
16. Програма „Молодь Херсона”
17. Програма подолання дитячої бездоглядності та безпритульності на 2006/10 роки
18. Програма розвитку фізичної культури і спорту
19. Програма поліпшення стану справ з надання населенню м. Херсона послуг з водопостачання та водовідведення
20. Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства м. Херсона на 2002-2005 та на період до 2010 року
21. Програма розвитку та покращання стану освітлення вулиць м.Херсона на 2006-2010
22. Програма підтримки комунальних підприємств м. Херсона на 2006-2010 рр.
23. Програма здійснення першочергових заходів у сфері ефективного використання енергетичних ресурсів та енергозбереження на 2007 рік
24. Міська програма розвитку дорожнього господарства на 2007/10 роки
25. Програма поетапного відселення мешканців аварійних житлових будинків „гнучкої” конструктивної схеми у м.Херсоні
26. Комплексна програма „Екологія-2010”
27. Програма розвитку земельної реформи у м. Херсоні на 2003-05 р. (термін дії продовжено до 2008 року)
28. Програма щодо взаємодії органів місцевого самоврядування з правоохоронними органами з питань забезпечення порядку, захисту комунальної власності, благоустрою міста, дотримання правил торгівлі та захисту прав споживачів у м.Херсоні на 2006-2008 роки
29. Програма розвитку мережі торгівлі, ресторанного господарства, сфери послуг та реклами у м.Херсоні
30. Програма підтримки та розвитку електро-транспорту в м. Херсоні на 2007-2011
31. Програма розвитку міського електротранспорту м.Херсона на 2008/15 роки
32. Програма розвитку транспортної галузі у м.Херсоні на 2007/09 роки
33. Програма економічного та соціального розвитку м. Херсона на 2007 рік (розроблення містобудівної документації та ведення містобудівного кадастру)
34. Програма розвитку малого підприємництва у м.Херсоні
35. Програма розвитку молодіжного житлового кредитування в м.Херсоні на 2007/12 роки
36. Програма розвитку житлового будівництва у м.Херсоні

37. Міська програма запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру в 2007-2009 роках
38. Програма розвитку системи зв'язку, оповіщення та інформації органів управління цивільного захисту м.Херсона на 2007-2008 роки

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Херсонська міська рада, м. Херсон, проспект Ушакова, 37
Міський голова Сальдо Володимир Васильович, (0552) 22-34-57
Перший заступник міського голови Яременко В'ячеслав Васильович, (0552) 49-03-14
Секретар міської ради Погребний Юрій Борисович, (0552) 49-22-32

Профіль громади міста Херсон розроблено в рамках проекту «Економічний розвиток міст» / USAID

Координатор проекту: Ігор Лепьошкін, e-mail: ilepyoshkin@led.net.ua
Консультант: Володимир Проскурнін, e-mail: vvp@sivash.net т. (050)6108367
Профіль сформовано управлінням економічного розвитку Херсонської міської ради.
Начальник управління Крайнюк Наталія Миколаївна т. (0552) 49-15-30
Відповідальний: Гаврильченко Лідія Анатоліївна т. (0552) 49-11-15
up_ekon4@city.kherson.ua